

Könyvek, könyvtárak, könyvnyomdák Magyarországon.

(Hatodik közlemény.)

Valentinus Gombos iudex, Blasius Nagy, Franciscus Megiery, Stephanus Bogardi, Balthasar Zabo, Valentinus Zabo, Bartholomeus Toot, Andreas Czapó, Laurentius Ewtueos, Ladislaus Basay, Paulus Czeke, Petrus Abram, Michael Nagy, duodecim cives iurati oppidi Debrechen, memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod providus Georgius Barbely alias Keszi cognominatus personaliter coram nobis constitutus, onera et quaelibet gravamina filiorum, fratrum haeredumque et successorum suorum universorum ac aliorum quorumcunque ad quos infrascriptum negotium quovismodo pertinere dinosceretur, super se assumens et pro omnibus respondens, sponte et libere huiusmodi foecit fassionem, qualiter ipse domum suam haereditariam hic nostri in medio, in platea Peterfyacab ucha nuncupata, in vicinaitibus a septemtrione Petri Zabo Pesthy, a meridie vero Joannis Fodor nostrorum concivium sitam existentem et habitam, simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet in ambitu illius praeparatis et habitis ad eandem de iuro et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, agili viro Andreae Komlos typographo Debreceniensi florenis triginta et septem dedisset et vendidisset, imo dedit et vendidit coram nobis, in filios filiorum, fratrum haeredumque et successorum suorum universorum iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, nullo poenitus contradictore apparente, harum nostrarum vigore et testimonio literarum, sygillo oppidi nostri authentico roboratarum mediante. Datum Debrecini feria tertia post festum Valentini confessoris, anno Domini millesimo, quingentesimo septuagesimo primo.

Eredetiye hártján, alul a város papírral fedett nagy, husvéti bárányt ábrázoló pecsétjével, körirata: SIGILLUM, CIVIUM OPPIDI DEBRECEN — Debrecen város levéltárában, különböző tartalmú iratok, 64. szám.

126. 1571 május 1. Sopron.

A veszprémi püspökség egyházi felszerelésének leltára.

Nova conscriptio rerum argentearum et vestium ecclesiasticarum ac privilegiorum episcopatus Wesprimiensis necnon praepositurae Veteris Budensis per nos Franciscum Nagywathy et Benedictum Habardy ac magistrum Oswaldum de Egherszeg et Ladislaum Szepethneky

canonicos ecclesiae Wesprimiensis Sopronii facta prima die mensis may anno Domini 1571.

Conscriptio rerum ecclesiasticarum episcopatus Wesprimiensis ac praepositurae Veteris Budensis.

In uno ladula nigro colore picta sunt res argenteae ecclesiae Wesprimiensis. Una statuta argentea sancti Georgii cum corona et sero ex gemmis confecto continet marc. 15. stb.

Missalia duo tecta nigro veluto, fibulis sive clausuris argenteis deauratis ornata.

Unum missale simplex.

Unum formularium capituli *scriptum*.

Liber sancti Michaelis patroni ecclesiae Wesprimiensis. stb.

In ladula signata litera F. sunt libri ecclesiae Wesprimiensis.

Unum missale in magna quantitate super pargameno manuscriptum et picturis illuminatum.

Unum graduale in pargameno manuscriptum.

Unum antiphonarium in pargameno manuscriptum.

In quatuor voluminibus sex thomi operum Hieronimi impressi.

Secunda pars epistolarum Hieronimi.

Liber item manuscriptus: *Summatio abbatis super decretis*.

Libellus in papiro manuscriptus: *Benedictiones pontificum*. stb. stb.

Eredetie papiron, füzetalakban a veszprémi káptalan magánlevéltárában: Veszpr. eccl. et capit. 90. jelzet alatt, továbbá: Orsz. Levéltár, Eccl. cameral. fasc. 19. No 44.

127. 1572 szeptember 17. Gyulafehérvár.

Báthori István erdélyi vajda büntetés terhe alatt megtiltja, hogy a nyomdászok az ő engedélye nélkül könyveket kinyomassanak és forgalomba bocsássanak.

Nos Stephanus Bathory de Somlyo wayuoda Transsylvanus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad synodi oppidi Meggyes novissime congregati intercessionem, tum vero considerantes typographias bonis ac probatis authoribus, non autem cudendis libellis famosis et perniosis dogmatibus servire debere, quorum lectio afficit pietati et honestis moribus ac toti nationi apud exteris nationes infamiam parit. Cum igitur tales libellos typographorum nimia licentia excussos passim in ditione nostra circumferri audiamus, tollendi huius abusus causa statuendum et cavendum

duximus, ut amodo deinceps in tota Transsylvania ac partibus Hungariae ditioni nostrae adiectis, typographi nullum omnino scriptum quantumvis minimum cuiusvis auctoris veteris aut recentioris sine nostra annuentia et consensu, permissione, sub poena confiscationis et ablationis bonorum omnium imprimere et impressa circumferre, distrahere et divendere audeat aut possit, prout statuimus et cavemus praesentium per vigorem. Quo circa vobis universis et singulis magnificis dominis egregiis nobilibus, comitibus, iudicibus nobilium, tricesimatoribus, teloneatoribus, capitaneis, praefectis, provisoribus ac prudentibus circumspectis iudicibus iuratis civibus quarumcunque civitatum oppidorum villarum et possessionum cunctis etiam aliis cuiuscunque status et conditionis hominibus vicesque eorum gerentibus ubivis in ditione nostra constitutis modernis ac futuris praesentium notitiam habituris autoritate nostra qua publice fungimur committimus firmiter, ut amodo deinceps ubicunque et quibusvis in locis libros et scripta qualiacunque et quorumcunque auctorum per typographos ditionis nostrae post promulgationem huius edicti nostri impressa deprehenderitis, statim praedicta universa bona confiscare et auferre ac tertia parte vobis retenta, duas partes nobis administrare modis omnibus debeatis et teneamini. Secus nullo modo facturi, praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Albae Juliae, die decima septima mensis septembris, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo.

Stephanus Bathory

de Somlyo (manu) propria.

Papiron, alul papírral fődött viaszba nyomott S. B. betűs gyűrűs pecséttel, Nagyszében város és a szász egyetem levéltárában, 1571. No 999. jelzet alatt.

128. 1571 szeptember 26.

Kivonat a mislei prépostsági kastély leltárából.

Inventatio rerum in et extra castellum praepositurae Mislensis existentium die 26. septembris anni 1571. per egregios Sebastianum Kugler contrascribam Pathakiensem et Stephanum Arky facta.

In castello

Ladula una magna continens libros No 27.

Una cista stans vulgo armarium continens libros No 38.

Közös pénzügyi levéltár, Bécs, Hungarn 14.361. csomó.

129. 1572 szeptember 11. Pozsony.

Az esztergomi érsek levele a felséghez, melyben részletesen leírja a királykoronázáshoz való előkészületet s azután így folytatja:

«Unum tantummodo supplico, ut sacratissima maiestas vestra dignetur me pro sua clementia tempestive informare, si quam particulam caeremoniae coronationis aliter fieri volet, quam habemus in pontificali, quo tunc, quum iam in actu erimus, non titubemus, neque haereamus».

Erre a levélre szeptember 12-én Bécsből válaszol a király: «Ad caeremonialia quod spectat, eorum formam in regni istius pontificali comprahensam nobis quamprimum transmitti cupimus, quo ea cognita mentem nostram devotioni tuae commodius declarare possimus.»

Bécs, Staatsarchiv, Ungarn, allgemeine Akten 99. csomó.

130. 1572 szeptember 15 Bécs.

A felség levele az esztergomi érsekhez, melyben írja, hogy látja tegnapi leveléből, hogy az ügyek milyen stádiumban vannak «simulque pontificale una cum descriptione coronationis nostrae accepimus». Intézkedik a templom dolgában, azután írja, hogy «pontificale autem cum dicta forma coronationis nostrae» átnézi és majd «devotionem tuam si quid censemus, edocebimus».

Bécs, Staatsarchiv, Ungarn, allgemeine Akten 99. csomó.

131. 1573 március 12. Gyulafehérvár.

Báthori István erdélyi vajda Szeben város tanácsának kérelmére megengedi, hogy papirgyártóműhelyt állítsanak fel és az itt gyártott papírt Erdélyben bárhol árusíthassák.

Nos Stephanus Bathori de Somlyo waiuoda Transsilvanus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum bonorum et diligentissimorum magistratum in republica videlicet ad summam dignitatis fastigium evectorum et eam gubernantium offitio dignissimum atque convenientissimum esse censeamus animum eorum, ad id omni studio et conatu dirigere, ut publica privatis semper anteferenda esse iudicent, usibusque potius communis societatis, quam propriis consulant, quo misera plebs in tot multis et intollerabilibus fere oneribus ferendis ex eiusmodi publicorum emolumentorum administratione sublevetur. Ideo nos quoque ad instantem requis-

tionem et petitionem egregiorum ac prudentum circumspectorum Simonis Miles magistri civium ac Augustini Hedwygh iudicis regii iuratorumque civium civitatis Cibiniensis id faventer annuendum et concedendum esse duximus, ut ipsi in communem usum et commodum eiusdem civitatis in territorio et intra metas eiusdem praedictae civitatis, sedis et pertinentiarum Cibiniensis ubicunque maluerint, officinam papiriam extruere et erigere ac in ea papyrum conficere, eamque ubique in hoc regno Transsilvaniae publice distrahere divendere ac in usus civitatis illius publicos convertere possint et valeant, neque quispiam civium eiusdem civitatis in praeiudicium et detrimentum huius officinae aliam intra metas illius civitatis sedis et pertinentiarum in usus privatos extruere audeat et praesumat. Imo annuimus et concedimus, assecurantes eosdem magistrum civium, iudicem regium et iuratos cives praescriptae civitatis Cibiniensis in hac favorabili annuentia nostra inviolabiliter observaturos et per nostros observari facturos, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in civitate Alba Julia, duodecimo die mensis martii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo tertio.

Stephanus Bathory
de Somlyo (manu) propria.

Franciscus Forgach
cancellarius.

Kivül: Annuentia Cibiniensium super officina papiracea.

Papiron, alul papirral fedett pecséttel, Nagyszében város és a szász egyetem levéltárában, 1573. No 1034. jelzet alatt.

132. 1573 november 4.

Kivonat Oroszlánkő inventáriumából.

Inventarium in arce Oroszlánkew per me Joannem Lezenyey quarte die novembris descripta et ad manus Joannis Koromzoy provisoris data.

Postilla Bohemica I.

Magy. Nemz. Muzeum, kamarai iratok, fol. lat. 1286. — Ugyanez a «Postylla Bohemica» előfordul az 1574 október 8. és 1576 május 5-iki inventáriumban is, ugyanitt.

133. 1574 május 29. Szében.

A württembergi Riedlingenből való Berger György egyezsége Szében város tanácsával a talmácsi papirmalmot illetőleg.

Ich Jerg Berger, sonst Teueffil genent vonn Riedlingen aus Wirten-

Magyar Könyvszemle. 1932/34. I—IV. füzet.

berger land birtig, thin kunt und bekene hiemit dieser meiner ferscribung offentlich, dasz nach dem in ferschinen tagen in meiner kegen wert der firsichtig weisz her Michell Berthalbner Rattgeschuor ner dieser Hermenstat einem erbaren weisen Ratt zugleich, dieser stat über den papeir milli baw welches so im heren Berthalbner aufferlegt und beuollen war, die mill nemlich im Tallmescher grund am flus Zott genenet auff zurichten lasen richtig Rechnungh geben hett, ist die ausgab und unkost desselbigen bauesz erfunden 1233 d. 63, will aber dieselbe mille auff meine undertenigsz bitliches anhalten ausz einem ersamen weisen Ratts befolgen und ferlegungh ist geburt worden, bey diesen condicionen und unterscheidungen so den auch in foricher meiner ersten ferscribungh begrifen sein fersprich iche hiemit gelobe und ferheisz das ich ann gemellten summa, nemlich 1233 d. 63 so meine heren fum Er. w. Ratt auff den baw gewendt haber jerlichen mitt schrib papeir, was ich machen kan, da will ich in dieser gestalt desz schribsz papier ballen pro f. 10, den ballen zu zeen Risz, und ain Risz 20 buch, und ain buch zu 25 begen zu machen und zu geben, so aber meine heren dasz drucker papeir auch nemen wellen, megen sie den ballen pro f. 9 behallten, zugleich auch den ausschus pro f. 8 behalten an diser jerlicher Zallungh ich nach meinem fermigen gescheen kaan wirdt ein Er. W. Ratth mir das halb taill mit geltt widerkeren, das ander halb taill aber an bemellter schuld summa abgen lasen und abrechnen, so lang bisz ich durch solche weisz die ganze summa gedach(t)er f. 1233 d. 63 erstatt und abzalt werden haben soll ich und meine Erben und mich kamen einem ersamen w. Ratt dieser Hermstatt drey Risz guttesz schreib papeir zu zins zu geben ferpflicht sein, ob es sich aber begeb das mich unser her Gott mit tedlligen abgang himsucht, werden meine heren fom E. W. R. eben in gedachter weisz und gestalt die papeir milli menem erben folgen lassen der besizungh inen ferginen, so sie meine erben aber dieselbige mit behallten wollten ein E. W. R. die selbige erben darab feringen nemllch mit erstattung der schezung was die mill werdt sein, werdt auch willig der folkommen der abzalung one meiner heren for wissen und villen kinem andern papeir ferkauffen und follgen lassen, solches hie hroben gemelt ist ferhaisz ich bey gutter trew und glauben wnferrucklich zu halten auch zu merher sicherheit hab ich diesen meinen briff mit meiner handschrift unnd gewonlichem pettschafft

bewart unnd auffgericht hab. Datum in der Hermenstat, denn 29 tag mai im tusentt finffhundert unnd sibenzigsten Jar.

Kívül más irással: Georgii Bergers papiei machers verscheribungh. Papiron, alul papirral fedett viaszba nyomott címeres gyűrűs pecséttel, a címerpaizs felett I. T. betűkkel, Nagyszében város és a szász egyetem levéltárában. 1574. No 1048. jelzet alatt.

1574 június 11. *Kassa.*

A szepesi kamara véleménye Melegh Boldizsár csanádi püspök felségfolyamodványa tárgyában, melyben többek közt az elhunyt modrusi püspök (Sivkovics György) könyveit kéri.

«De tripplici petitione episcopi Chanadiensis pro praedio Kissarwd et speciali collectione quartarum suarum ac collatione librorum condam episcopi Modrusiensis facta 11. junii.

Ex benignis literis maiestatis vestrae sacratissimae vigesima tertia martii pro humili opinione ad nos transmissis demisse cognovimus episcopum Chanadiensem humiliter a maiestate vestra sacratissima petere, ut . . . ac libros episcopi Modrusiensis apud hanc cameram depositos ex speciali sua gratia eidem benigne conferre . . . dignaretur . . . Libros episcopi quondam Modrusiensis, quos Chanadiensis sibi conferre demisse postulat, nos cum concionatore huius loci et ludimagistro diligenter inspicere et in catalogum praesentibus adiectum annotari curavimus, verum doctor quondam Propertius a Simeonibus praefatos Modrusiensis libros propter debitum trecentorum florenorum per doctorem concessorum hic in camera arestaverat, itaque ut hoc occasione Chanadiensis a speciali collectione quartarum commodius avocari posset, censeremus demisse praefatam librorum suppellectilem, exceptis quibusdam pro usu camerae retinendis in annexa carta nominatis dicto Chanadiensi concedendam esse; ita tamen, si in hac camera celebrato solenni iudicio libri ex aresto liberarentur.»

Orsz. Levéltár: Szepesi kamara, Liber Expeditionum 1571—74. kötet, 251. l.

134. 1575 május 15. *Róma.*

Kivonat Szántó-Arator István jezsuita atya Báthori István lengyel királyhoz intézett leveléből.

Ex epistola patris Stephani Aratoris poenitentiarum Hungari ad regem Poloniae Stephanum Bathori, Romae 1575. in die idus may scripta. Illustrissimus cardinalis Sirletus non cessat de serenissima maiestate

tua de tota Hungaria et Polonia insigniter bene mereri, jubet enim in gratiam tuae serenissimae maiestatis omnia veterum pontificum regesta ante quadringentos aut quingentos annos manu scripta et in Vaticana bibliotheca recondita diligentissime evolui et ex epistolis regum Hungariae atque Poloniae ad pontifices Romanos et e pontificum literis ad eosdem missis curat diligenter notari et colligi quaecunque ad contexendas historias Hungaricas et Polonicas utilia fore existimantur, in quibus perlegendis et excerptis duo vir, incltyti dominus Fridericus et dominus Marius illustrissimi cardinalis Sirleti consanguinei et Vaticanae bibliothecae praefecti molestissimum et prope intolerabilem exantlant laborem, qui tamen perexiguus illis videtur propter amoris magnitudinem, quo erga serenissimam maiestatem afficiuntur. Quare non alienum ab officio meo putavi si diligentem eorum operam et praeclarum erga serenissimam maiestatem tuam studium paucis hic attingere cosque unice serenissimae maiestati tuae commendare etc.

Félfv papiron, Vatikáni levéltár, Miscellanea, armar. I. tom. 12. fol. 42.

135. 1575 július (16.)

Kivonat Dernschwamm János könyvtárkatalógusából.

Catalogus librorum Joannis Dernschwammii¹ ita ut mense julio 1575 a magnifico domino Helfrico Gutt et Hugone Blotio recensione facta fuit inventus.

(A könyvek nagyság szerint (folio, quarto, octavo és sedecimo) voltak rendezve. A 281. laptól kezdve betűsoros névmutató. A könyvek címe túl bő, szinte tartalmi kivonatok.)

20. lap, 64. számú mű: Propositum factum coram rege Hungariae. (Úgy látszik egy, Velencében 1501-ben nyomott folio könyvnek egy része.)

47. lap, 121. számú mű: Duplex confessio Valdensium ad Wladislaum regem Vngariae. (Egy, Mainzban 1549-ben nyomott folio alakú könyv eleje.)

¹ Dernschwamm János (1494—1575, aőrül) a Fuggerek bányáinak intézője volt. Tanult, művelt ember volt, aki 1507-ben Bécsben, azután Lipcsében járt az egyetemre; 1513-ban Olaszországban utazik, 1514-től kezdve pedig Budán, a magyar királyi udvarban is tartózkodott. Szép könyvtára volt, mely halála után a bécsi udvari könyvtárba került. Lásd *Hartig Ottó*: Die Gründung der Münchener Hofbibliothek durch Albrecht V. und Johann Jakob Fugger. München, 1917. 221. l. — *Deutsche Rundschau für Geographie*. XXXV. évf. (1912—13.) 535. l., ahol Babinger írt D.-ról.

98. lap, 212. számú mű: Tripartitum opus iuris consvetudinarii Regni Hungariae per Stephanum de Werbewitz. Impressum Wienae Austriae, anno Domini 1545 in folio.

154. lap, 312. számú mű: Joannis Cuspiniani: De consulibus Romanorum commentarii. Ebben: Eiusdem oratio protreptica de bello Turcis inferendo. — Item de interitu Ludovici regis Vngariae, deque dotibus regni Vngariae. Bázél, 1553.

(A folio alakú művek száma 369 volt.) Következnek a quartalakú könyvek.

185. lap, 17. számú mű egy colligatum s ebben: Oratio protreptica Joannis Cuspiniani de bello Turcis inferendo, deque interitu Ludovici regis et dotibus Hungariae.

186. lap, 18. számú mű (Colligatum): Jani Pannonii Quinqueecclesiensis episcopi: Sylva panegirica ad Guarinum Veronensem praepceptorem suum, anno 1518. in quarto.¹

De admirandis in Hungaria aquis hypomnematation authore Georgio Wernero. Impressum Wienae 1551. in quarto.

(A quart alakú művek száma 70.) Következnek az oktáv alakú könyvek.

244. lap, 60. számú mű: Novum Testamentum quattuor evangeliorum in lingua Hungarica per Gabrielem Pestiensem. Impressum Wienae, anno 1538. in octavo.²

(Az oktáv művek száma 131, a sedecimo munkák száma 81. Az egész könyvtár állománya 671 mű.)

Bőrbe kötött könyv, melynek hátsó táblája belső lapján Zsigmond, I. Mátyás II. Lajos, V. László életére vonatkozó chronologiai feljegyzések olvashatók. — National-Bibliothek, Bécs, cod. 12.652.

136. 1577 június 4. Bécs.

Ernő főherceg a király nevében megengedi Telegdi Miklós esztergomi nagyprépostnak és vikáriusnak, hogy magyar nyelven írt Homiliáit Apfl Mihály bécsi könyvnyomdásznál kinyomathassa.

Ernestus, Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae etc., comes Tyrolis etc. Venerabili nobis dilecto Nicolao Thelegdino praeposito maiori et vicario metropolitanae ecclesiae Strigoniensis etc. salutem. Quum expositum nobis fuerit pro parte tua, te in gratiam gentis et nationis tuae vngaricae Catholicorum

¹ Lásd: Szabó-Hellebrantb: Régi magy. könyvtár, III/1. k. 72. l.

² Szabó nem ismeri.

Christianorum Enarrationes sine Homiliis in Evangelia dominicorum et festorum dierum, per annum in ecclesiis Dei legi solita, lingua ungarica conscripsisse et petere te, ut eiusmodi librum tibi liceat autoritate nostra typographo Viennensi circumspecto Michaeli Apffl imprimendum tradere. Nos, qui plurimum illis favemus, qui sua opera et industria religionem catholicam et rempublicam christianam juvare contendunt, admissis precibus tuis, tenore praesentium autoritate, qua in absentia sacratissimae caesariae maiestatis, domini nostri observandissimi fungimur volumus, statuimus et omnimode decernimus, ut tu librum tuum catholicum a te ungarice scriptum cum approbatione duorum episcoporum ungarorum, reverendi et devoti syncere nobis dilecti Stephani Radecii episcopi Agriensis et locumtenentis per regnum Hungariae ac episcopi Tininiensis nunc hic Viennae existentis, consiliariorum praefatae sacrae caesariae regiaeque maiestatis, praefato Michaeli Aphffl typis excudendum des et tradas. Idem denique typographus, ut eundem librum tuum imprimere possit, facultatem facimus harum testimonio literarum, sigilli nostri impressione numitarum. Datum Viennae Austriae, quarta die mensis junii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo septimo.

Ernestus

Zacharias episcopus Tinniniensis.

Papiron, alul papirral fődött rányomott vörös viaszpecséttel, az esztergomi főkáptalan magánlevéltárában: Ladula 66. fasc. 3. No. 1. jelzet alatt.

137. 1577 szeptember 2. Nyitra.

Kivonat Abstemijs (Bornemissza) Pál erdélyi püspök és nyitrai commendator végrendeletéből.

«Item serenissimo principi domino Ernesto archiduci Austriae etc., domino meo clementissimo librum unum orationum, intus et extra auro et imaginibus illuminatum lego.»

— — — — —
«Item egregio Alexandro Wyzzwchany Abstemio cubiculario meo fideliter et summa industria, cum alias tum maxime in hac ingravescenti aetate mea mihi inservienti» ruhát, ezüstneműt «et cancellariam meam in hypocausto meo existentem cum bibliotheca librorum ad ipsam cancellariam erecta ac omnibus reculis necessariis.»

— — — — —
«Item bibliothecam meam magnam librorum, veterum et gravissimorum

authorum, maiori ex parte Viennae per me a Georgio Syller bibliopola emptam successori meo domino episcopo et per eum ecclesiae cathedrali huic Nitriensi in perpetuam hereditatem lego.»

— — — — —

«Legata ecclesiae Veszprimiensis.

Item librum unum pontificale Romanum nigro veluto tectum, argenteis et deauratis monilibus vel fibulis ornatum,

Item librum missale in cursu Strigoniensis ecclesiae veluto nigro coopertum, argenteis et deauratis fibulis ornatum proprios ecclesiae Veszprimiensis lego et in perpetuum dedico.»

— — — — —

«Legata ecclesiae Transylvaniensis Albensis.

Item liber missale, nigro veluto tectus, ab extra argento deaurato ornatu, d cursum seu modum ecclesiae cathedralis Zagrabiensis editus.»

— — — — —

«Legata librorum sacrorum meorum.

Item librum breviarii Romani nigro veluto involutum, argentoque deaurato ornatum ab extra quo in orandis horis canonicis quotidie utor, ecclesiae Nitriensi lego.

Item librum alium breviarii Romani nigro corio deaurato, novum Venetiis compactum et albo argento foris ornatum,

Item librum tertium breviarii, in modum ecclesiae Strigoniensis in octavo, veluto nigro involutum et argento deaurato ornatum, ecclesiae Nitriensi lego.

Item librum quartum missale Romanum in octavo corio nigro coopertum ecclesiae Nitriensi in honorem Dei lego.

Item librum quintum breviarii, modum ecclesiae Quinqueecclesiensis in octavo, veluto nigro coopertum, argentoque albo foris ornatum episcopis futuris et praesuli Quinqueecclesiensi lego.»

Papiron, másolatban. Közös pénzügyi levéltár, Hungarn 14.373. csomó. — V. ö.: Archaeologiai Értesítő. 1902. (XXII.) évf. 202. skk. ll.

138. 1577 szeptember 21. előtt.

Telegdi Miklós esztergomi vicarius felségfolyamodványa, melyben magyar nyelvű művének kinyomatására az esztergomi érsekség jövedelmeiből segílyt kér.

«Cum nulli hactenus quos sciamus fuerint *catholici libri*, nostra

Hungarica lingua editi et haeretici per plures ediderint, quorum lectione plurimos catholicos (qui hos legunt, quia alios non habent) ab orthodoxa fide abducunt, ego qui iam integros sedecim annos in ecclesia Tirnaviensi concionatoris munus sustineo, victus multorum precibus, scripsi vulgari sermone enarrationes in evangelia, quae dominicis et aliis festis diebus populo Christiano explicari solent ac eas accedente benigno consensu serenissimi principis et domini domini Ernesti archiducis Austriae etc. fratris vestrae sacratissimae maiestatis typographo excudendas dedi. Quia vero facultates meae ad solvendum eidem typographo premium laboris sui quod a me postulat, quodque ad tria millia florenorum se extendere videtur, non sufficiunt», kéri a felségét, hogy az esztergomi érsekség jövedelmeiből adjon neki segélyt. «Certus enim sum, quod si archiepiscopum haberemus, is libenter totam summam deponeret et videtur iustum, ut ecclesiae sumptibus excudatur liber qui pro utilitate ecclesiae scriptus est.»

Eredetie Bécsben, a cs. és kir. közös pénzügyi levéltárban, a Hungarn 14.373. csomóban.

139. 1577 szeptember 21. Pozsony.

A magyar királyi udvari kamara felterjesztése a felséghez, melyben Telegdi fenti kérelmét támogatva, művének kinyomatására az esztergomi érsekség jövedelmeiből segély adását javasolja.

Sacratissime imperator!

Supplicem libellum venerabilis Nicolai Thelegdini concionatoris et vicarii metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, petentis ex singulari gratia maiestatis vestrae tria millia florenos de proventibus archiepiscopatus Strigoniensis *in subsidium imprimendorum concionum quas lingua Vngari*, in evangelia et festa conscripsisset, cum eius facultates tantae non sint, ut hoc absque auxilio maiestatis vestrae et ecclesiae facere possit, benigne discerni. Nos itaque domine clementissime non ignoramus ecclesiarum proventus in id constitutos fuisse, ut aegestati pauperum et salutis animarum his mediis, quos ecclesiastica disciplina in servando grege Domini requirit subveniretur: non iniquum putamus, ut per duos provisores archiepiscopales Wywarienses et Posonienses ex ecclesiae Strigoniensis proventibus successive pium hoc eius studium adjuvetur. Quod reliquum est. Posonii 21. septembris 1577.

Eredeti Orsz. Levéltár : Expeditiones camerae Pisoniensis és Bécs, közös pénzügyi levéltár : Hungarn 14.373. csomójában.

140. 1577 október 26. Pozsony.

A magyar királyi udvari kamara a felség parancsára utasítja az esztergomi érsekség jövedelmeinek kezelőjét, hogy Telegdi Miklósnak műve kinyomatására 1000 frtot fizessen ki.

«Ad dominum Zelemerium!

Egregie domine et amice nobis honorandé salutem» stb. A felség idecsatolt parancsából láthatja, hogy Telegdi Miklós esztergomi prépost és vicarius kérelmére «eidem mille florenos hungaricales ad imprimendos libros per ipsum dominum Telegdinum in lingua hungarica editos ex proventibus archiepiscopatus Strigoniensis administrationis eiusdem clementer deputasse, quare» ezt a pénzt Telegdinek mielőbb fizesse ki.

Eredeti Orsz. Levéltár : Expeditiones camerae Pisoniensis.

141. 1578 március 16. Pozsony.

Bornemissza Péter levele Máriássy Pálhoz, melyben írja, hogy «Bécsbe találtam uala Ferencz¹ uramot»; azután felesége anyjáról ír s kéri, hogy küldje őt ide, «noha szegény, mint Szűz Mária is és töb szent aszonyoc nyomorultac uoltac, de vélem leányáról, hogy lelkebe gazdag. Engem az Vr igen kegyelmesen megáldot uolt mindenic társommal, de az ő leánya meghalatta az töbit lelki malaztal, ki igen nagy szeretettel halgattja is, oluassa is az Isten igéyét és nemcsak háza népét, de soc anyja korukat oktat. Ő érte örömost szolgálóc az anyjának is. Ha mit fárad és költ kegyelmed az ideküldésbe, Isten is meghálállya kegyelmednec. Voltac ollyac, kic anglyalt fogattac házokba ember képébe és áldomást uöttec.

Írja meg kegyelmed, hány emberre való könyuemet külgyec: Én huszonhat emberre ualót szántam mind az négy részből,² az mint egy két száz forint érő lenne. Ha szükség, az aprókbannis küldhetec. Tudom, hogy igen keués az ki gyönyörködneć bü szent irás oluásasba, sokan sokallyák is az irást is, az árrát is, azért nem küldök sokat, jöllehet annyj útra ez is elég terh egy szekérnec.

¹ T. i. Máriássy Ferencet.

² Itt nyilvánvalóan a Sempptén 1577-ben megjelent : «Negy koenyvetske a keresztyeni hitnec tudományáról» című munkáról van szó. Lásd Szabó : Régi magy. könyvtár. I. k. 74. l.

Megbocsássa penig kegyelmed, hogy ennac az terhét kegyelmedre vettem, mert énnékem Isten csak egy szekeret adot kiuelis Istennek szolgáltatoc, most is papyrosért iüttem uolt raytoc. Isten kegyelmed nec adot töbet is, ha mit ő felsége keduéyért fárad kegyelmed, nem lesz elfeyletue».

Papiron, zárópecsétje elveszett, Máriássy-levéltár, Márkusfalva, újrendezés.

142. 1578 június 4.

Kivonat Brassó város osztályjegyzőkönyvéből.

Herr Joachim Treyner Stieff Encklen Georgii des wirdigen herr Georgii meyland predigers Zu Meremburg kindts teil.

Erstlich.... stb.

— — — — —
An Buchern ist ihm worden ;

Ethica Philliipi Melanthonis cum Aristotele.

Loci communes Phillipi Melanthoni.

Phisica.

Cronica de rebus Hungaricis.

Brassó város levéltárában : Teilungs-Protokoll. I. kötet. 25. lap.

143. 1578.

Kivonat Ócsay Pál, a nagyszombati érseki ház udvarbirájának számadásai-
saiból.

Regestum et ratio officii egregii Pauli Ochay provisoris domus archi-
episcopalis Thynaviensis anno 1578.

(A kiadási tételek közt.)

Nr. 19. Item ad regesta et ad literas missiles diversis vicibus per
circulum anni emi papirum fl. 1 den 75. (19. l.)

M. Nemzeti Múzeum, kamarai iratok, fol. lat. 1370.

144. 1579 február 8. Prága.

Rudolf király Magyarország összes hatóságainak tudomására hozza,
hogy királyi engedélye nélkül nyomdákat felállítani és könyveket
nyomatni tilos.

Rudolphus secundus, Dei gratia electus Romanorum imperator, semper
augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex, archidux
Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, comes Tyrolis etc.
Fidelibus nostris reverendis, spectabilibus, magnificis, egregiis et
nobilibus, dominis praelatis, baronibus, comitibus, vice comitibus,

praefectis, capitaneis, castellanis, officialibus, eorumque vicegerentibus, item prudentibus ac circumspectis, civitatum oppidorum et villarum magistris civium, iudicibus et rectoribus, cunctis etiam aliis cuiuscunque (status)¹ et conditionis hominibus, ubivis in regno nostro Hungariae partibusque eidem subiectis existentibus et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam. Ex fidedigna relatione cognovimus nonnullos ex vobis esse, qui in bonis suis temerario ausu praela erexissent et sine nostra gratia et privilegio libros varios, etiam diversis haeresibus conspersos, imprimi facerent aut saltem permetterent. Cum autem huiusmodi praelorum erecto et librorum impressio, neque in sacro imperio nostro Romano, neque in aliis regnis et provinciis nostris absque speciali gratia et privilegio nostro erigantur aut excudantur, id ipsum quoque in isto regno nostro inviolabiliter iuxta hactenus laudatam consuetudinem observari volumus. Quare vobis et vestrum singulis sub gravissimae nostrae indignationis, dictorumque prelorum et librorum confiscationis paena firmissime committimus et mandamus, quatinus nemo vestrum prela in suis bonis absque gratia et privilegio nostro erigere aut libros aliquos imprimi facere praesumat, imo vero erecta disicere et libros impressos non divendere debeat. Secus nullo modo facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in arce nostra regia Pragensi octava die mensis februarii, anno etc. septuagesimo nono.

Rudolphus.

Electus Colocensis ac episcopus Jauriensis.

Kivül: Formula literarum suae maiestatis patentium, de interdictione librorum in regno hoc Hungariae impressione, originalia transmissa dicatoribus 19. februarii, anno etc. 79.

Egykorú másolat egy ív papíron, Orsz. Levéltár: Acta ecclesiastica camer. irregistrata, fasc. 81. (2.)

145. 1579 február 16. Bécs.

Ernö főherceg a magyar kir. udvari kamarához néhány, a nyomtatott könyvek dolgában kiadott királyi parancsot küld le kihirdetés végett.

Ernestus, Dei gratia archidux Austriae,

Dux Burgundiae, comes Tyrolis etc.

Reverendissime et egregii nobis dilecti. Mittimus vobis cum praesentibus certa quaedam mandata caesarea, quibus sua maiestas

¹ Ez a szó a másoló tollában maradt.

librorum impressiones cavet ac interdicat in Hungaria, mandantes vobis clementer, ut ea primo quoque tempore ubique publicanda curare debeatis et teneamini. Secus non facturi. Datum Viennae, decima sexta die februarii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo nono.

Ernestus.

Joannes Joo.

Kivül: Reverendissimo et egregiis praefecto caeterisque camerae Hungaricae consiliariis sacrae caesareae regiaeque maiestatis etc. nobis dilectis.

Prespurg.

Cito
ito
ito
ito
ito itissime.

Más irással: 19. febr. 1579.

Ut mandata suae maiestatis de impressura librorum prohibita transmissa.

Papiron, papirral fődött vörös viasz zárópecséttel, Orsz. Levéltár, Benig, Resol. eredeti.

146. 1579 szeptember 8.

Feljegyzés Márton brassai könyvkötő mostohagyermekei közti osztályról. Martini Buchbinders T.(eilung) seiner Stieffkinder Pauli und Stephanni Die weil so vill schuldenn warenn vorhandenn, das man mit seiner Gütter nicht czalenn mogt, so hatt er aus guttwilliger freundschaftt einem jeden auffschreibenn lassenn f. 2. Des in urkuntt etc.

Collatae cum originali
per notarium manu propria.

Brassó város Teilungs-Protokolljában. I. kötet. 82. lap.

147. 1580 január 21.

Christel Pál brassói polgár javainak felbecslése és osztálya.

Anno 1580 den 21. Tag Januarii.

An den büchern fl. 6.

Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. k. 69. lap.

148. 1580 május 22.

Hirscher Pál brassói polgár után maradt könyvek.

Anno 1580 den 22. Maii.

Pauli Hirschers K.(ind)... stb.

Item 1 stuck auss der Kirchen Postilla.

Deutsch Testament.

1 Beth büchlein.

Maioris Psalterium.

Lutheri Catechesis.

Ritter Pontus.

Brassó város levéltárában: Teilungs-Protokoll. I. k. 114. l.

149. 1581 március 29. (Pozsony.)

Néhai Radéci István egri püspök és kir. helytartó hagyatékának leltára.

Inventarium

rerum reverendissimi domini domini Stephani Radecky episcopi
A griensis et per Hungariam locumtenentis, 29. die mensis martii
anno Domini 1581.

Az tarházban egy ladában.

Egi veres barsonnial buretoth Romai pontifical ewwst boglaros es
araniazoth 1.

Egi zederies barsonyban foglalth Pontifical ewwst boglarok raita
araniazoth 1.

Egi Missal weres wonth arany ewwst boglarok wannak raita araniazoth 1.

Ismeg egi fekethe barsony Missal ewwst boglarok raita aranasok 1.

Egi eöreghe veres barsonnial buritoth Missal 1.

Egi weres barsonnial buretoth Romay kichin Missal 1.

Egi eoregh Missal fekethe bórrel buretoth 1.

Egi kichin Romay Breviarium veres tablaba aranas 1.

Az kapolnaban egi regy könyw, kinek az dezkaира ewwstel buretot,
crucifixum wacion raita aranos 1.

stb. stb.

Az kis szobaba Bibliotecaban.

Egy breviar fekethe barsonyba foglalt, ewwst boglaros aranas 1.

Bibliotecaban vram w Nagysága keonywey sok.

stb. stb.

Eredetie Orsz. Levéltár: Lymbus III. sorozat, saec. XVI., 5. csomó.

150. 1581 május 29.

Néhai Kraus István brassai polgár gyermeke megkapja atyja könyvtárát.

Anno Domini 1581. denn 29. maii.

Herrn Steffani Kraus K.(ind) Erstlich... stb.

M(er) das vatters Bibliothecam.

Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. k. 142. l.

151. 1582 február 7.

Néhai Goldtschmitt Jakob brassai polgár javainak osztálya.

Anno Domini 1582. den 7. februarii.

Jacobi Goldttschmitts K.(ind.). Erstlich waren schulden verhandenn
czu bezalenn... stb.

M(er) ann einer Bibel rest im seine mutter fl. 4.

Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. k. 157. l.

152. 1582 október 3. Szalónok.

Batthyányi Boldizsár levele Grádeczi Horváth Stansith Gergelyhez,
melyben írja, hogy már egyetlen liber Concordiae-je sincsen, mert
elkeltek, ha ismét hoznak, tudatni fogja. Küld egy disputatiót,
olvassa el, s végül többek közt írja, hogy a «házasságot se feled el».

Grádeczi Horváth-Stansith-levéltár, Nagyőr.

153. 1583 január 17.

Kivonat Árva vára inventáriumából.

«In una cista parva quaedam regestra.»

Orsz. Levéltár: N. R. A. fasc. 612. No 22.

154. 1583 augusztus 1.

Kivonat a m. kir. udvari kamara számadásaiból.

«Erogatio solutori aulico facta.

Prima die augusti generoso domino Joanni Sambuco historiografo
suae maiestatis in complementum flor. 1360 Rhenenses nomine
pensionis aulicae suae dominationi debitorum medio tricesimatoris
Thyrnaviensis soluti sunt fl. 620. den. 66²/3.»

Jerney-gyűjtemény, Kecskemét. I. kötet, 3. szám.

155. 1583 szeptember 28.

Mihály prédikátor hátrahagyott javainak osztálya.

Theilung der verlassener des Herrn Michaelis praedikanten auff S.

Mertinsberg mitt ihren 2 stieff sunen Joanne und Michaële und
dem rechten Kind Catharina wegen des Vatters Theil gescheen
den 28. septembris im Jahr 1583.

An der Bibliothek ist dem Joanni worden:

Musculus in Joannem

Concordantiae,

Catechismus Justi Jonae.

Conciliationes locorum scripturae Altameri,
Lutherus in Oseam,
Maior in epistolas,
Tabulae Spangenbergii,
Sleidanus,

Michaeli Wegen der bücher ist ihm worden :

Tomus 2 Philippi,
Tomus 5 Lutheri,
Tomus eiusdem,
Enarratio trium psalmodum Maioris,
Confessio Eberi de Coena Domini,
De Trinitate assertio Segedini.

Brassó város levéltárában : Teilungs-Protokoll. I. kötet. 187—188. 1.

156. 1583 november 22.

Kivonat a m. kir. udvari kamara számadásaiból.

«22. die novembris Hugoni Blotio praefecto bibliothecae suae maiestatis in rationem florenorum 2176 rhenensium quondam Thomae Sibenburghero fabricarum augustarum praefecto, ratione salariorum per suam maiestatem, debitorum ac ex testamento ipsius Sibenburgherii in ipsum Hugonem Blotium translatorum medio tricesimae Thyrnaviensis soluti sunt fl. 580. den. 26²/3.»

Jerney-gyűjtemény, Kecskemét. I. k. 4. szám.

157. 1583.

Sennyey Ferenc Komári Péternek, a horpácsi prédikátornak három könyvet kölcsönöz.

Dominus Franciscus Sennyey etc. accomodavit tres libros Petro Komarii praedicatori de Horpach :

1. Enarrationes Erasmi in Novum Testamentum.
2. Acta Apostolorum homiliae 1 auctore Gualthero.
3. Divus Ignatius.

Papiron, Orsz. Levéltár : Acta camer. eccles. irreg, 81. (2.) csomó.

158. 1583.

Kivonat a magyar kir. udvari kamara számadásaiból.

«Expensae minutiores ad quotidianas camerae necessitates factae.

Eodem die (t. i. ultima februarii) Christophoro Mandell compactori librorum Poseniensi pro calendariis et illigatione regestorum iuxta particularem consignationem soluti sunt fl. 8. den. 33.

Eodem die (junius 20.) compactori librorum pro illigatione duorum regestorum in usum perceptoratus et contrascribatus dati — fl. den. 70.

M. Nem. Múzeum, kamarai iratok, fol. lat. 921/VI.

159. 1583 (*március*).

A Blotius Hugó által katalogizált Rumpf-féle könyvtárnak magyar vonatkozású anyaga.

Librorum bibliothecae Rumpfianae ordine numerorum perpetua serie continuatorum catalogus, anno salutis nostrae 1583. mense martio conscriptus ab Hugone Blotio.

(A 402. számú colligatum végén:) Item bellum pannonicum contra Maximilianum II. Romanorum imperatorem a Solymano motum, authore Petro Bizaro. Bázél 1573. Sebastianus Henrici Petri.

(407. szám.) Pannonicum bellum sub Maximiliano secundo et Solemanno Turcarum imperatore gestum autore Petro Bizano, Bázél, Sebastianus Henrici Petri, 1573.

(493. szám.) Antonii Ponfini de pudicitia conjugali et virginitate dialogi IIII ex Sambuci bibliotheca. Basileae, Joannes Oporinus, 1572.¹

(623. szám.) Jani Pannonii episcopi Quinqueecclesiarum opera omnia, edita opera et studio Joannis Sambuci cum privilegio, Viennae Austriae, Casparus Steinhofér, 1569.²

(939. szám.) Congressus ac celeberrimi conventus Maximiliani primi et trium regum Vngariae Boemiae et Poloniae in Vienna Pannoniae, mense julio, anno MDXV. facti brevis et vicissima descriptio. Et haec quidem inscriptio in fronte libri habetur sine mentione autoris et typographi et anni.

Autor autem est Joannes Cuspianus, ut patet ex secunda inscriptione, initio narrationis historicae proposita, qua sic habet.

Diarium Joannis Cuspianiani praefecti urbis Viennensis de congressu caesaris Maximiliani augusti et trium regum Vngariae, Boemiae et Poloniae, Vladislai, Ludovici et Sigismundi in urbe Viennense facto XVII. julii anno Cristi MDXV.

¹ Lásd: Szabó-Hellebrant: III/1. kötet. 180. l.

² U. o. III/1. k. 172. l.

Quod autem Joannes Cuspinianus se urbis praefectum vocat, intelligit eum magistratum, quem germanice Anwalt appellamus. Fuit idem Cuspinianus id temporis Maximiliani imperatoris orator Budam ad regem Vladislaum legatus.

Hic liber est per se codex, chartas seu philuras seu duerniones 4^{1/2}, forma 4ta.

Narrat Cuspinianus obiter de bello rustico ante hunc conventum exardescente. De rusticorum clade et suppliciis eorum. De numero caesorum usque ad septuaginta millia hominum. Deinde ex professo Sigismundi regis Poloniae et Vladislai Hungariae eius fratris cum filio suo Ludovico Ponium ingressu.

De ludis Posenii exhibitis.

De incendio, quo idusquam dimidium urbis Poseniensis absumptum fuit.

Item quo vestitu quo ordine et quorum principum comitatu pompa caesaris et regis eprocesserit in finibus Germaniae et Ungariae paulo ante, quam Viennam essent processuri.

Rex Poloniae anno 1515. in conventu caesaris Maximiliani et trium regum in domo leporum hospitio exceptus fuit, tamdiu habuit domus illa nomen illud.

Rex Hungariae et Ludovicus et Anna liberi a caesare Maximiliano primo in arce Viennae hospitio sunt recepti.

Vestitus quo ornatus fuit caesar Maximilianus in conventu trium regum Poloniae, Hungariae, Boemiae Viennae anno 1515. habito, estimabatur decies centenis millibus aureorum. Caesar Maximilianus musicam eximie colivit et veneratus est. Quare ipsius tempore multa instrumenta musices nova excogitata atque inventa sunt, quae vetustas non habuit, seculum nostrum non vidit. Cuiusmodi autem illa sint instrumenta vide huius libri pag. 27. sub finem.

Richardus Perusinus cardinalis Guercensis capellanus homo eloquentissimus tribus libris sui Hodoporicum conventum horum trium regum et caesaris celebravit anno 1515., qui liber est querendus et bibliothecae emendus pag. 27. in fine.

Anna Vladislai Hungariae et Boemiae regis filia et Ludovici soror caesari Maximiliano primo et Maria imperatoris Caroli quinti soror Ludovico eodem die Viennae in matrimonium est data in conventu trium regum 1515. Viennae celebratum pag. 28. in principio.

In conventu trium regum et caesaris Viennae anno 1515. creati sunt

uno die plusquam 200 equites aurati et in his quidam homines novi et plebei, pag. 28. in principio.

Dominus Sigismundus de Dieterichshain et Barbara virgo filia domini Georgii de Rottal nuptias celebrabant Viennae in conventu trium regum Poloniae, Ungariae, Boemiae, Sigismundi, Vladislai et Ludovici et caesaris Maximiliani 1515. die 22. julii, qui est divae Mariae Magdalenae sacer, pag. 28. in fine.

Ludi Troiani sive simulacra veri belli in conventu hoc trium regum et caesaris Maximiliani 25. julii 1525. Viennae instituta sunt in latissimo foro prope templum fratrum Carmelitarum (nunc Jesuitarum), ubi quondam Henricus filius sancti Leopoldi marchionis Austriae primus dux a Frederico Eneobarba imperatore creatus, qui coenobium Scotorum Viennae hic sepultus, fundavit, arcem et curiam habuit, unde et hodie adhuc locus ille Curia appellatur. pag. 29.

Qui principes et nobiles in ludis armati concurrerint vide pag. 30. in fine. — (És így tovább folyik ez a leírás a fol. 35-ig.)

Opusculum de laudibus et vituperio vini et aquae Valentini Cybelei, canonici ecclesiarum Quinqueecclesiis et Albensis. Excus. Hagenau ex academia Thomae Anselmi mense julio anno 1517.

Hic liber est per se 1. — Habens folia 28 seu chartas seu duerniones. Habet hoc volumen libros 8, chartas duerniones 37^{1/2}, coopertum est membrana alba nitente et ductibus geminis deauratis et signo deaurato in medio posito cum ligulis.

(961. szám.) Acta et constitutiones dioecesanæ synodi Jauriensis, sub reverendissimo in Christo patre et domino Georgio Drascovitio electo archiepiscopo Colocense, Dei et apostolice sedis gratia Jauriense episcopo, sacratissimæ caesareæ regiaeque maiestatis consiliario et per regnum Hungariæ summo aulae cancellario ad secundum diem mensis augusti indictæ et per triduum Sabariae patria sancti Martini episcopi habitæ anno Domini 1579. Praga. Typis Georgii Melantrichi ab Aventino, anno Domini MDLXXIX.¹

National-Bibliothek, Bécs, cod. lat. 15.286.

160. 1584 január 20. Kassa.

A szepesi kamara felterjesztése Ernő főherceghez, melyben harminc példány új naptárt kér.

¹ U. o. III/1. kötet. 199. l.

De novo calendario.

Iuxta benignum serenitatis vestrae mandatum die VI. januarii editum curabimus diligenter, ut calendarium novum ab hac camera et eius officialibus omnibus ubique observetur, eiusque initium faceremus ad diem jovis proxime venturum, in quem iuxta correctum kalendarii festum immobile purificationis beatissimae virginis Mariae incidet. Sed quia novis kalendaris destituimur, sine illis autem usus illorum recipi non potest, serenitatem vestram demisse oramus, dignetur clementer ad 30 exemplaria correcti eiusmodi kalendarii nobis transmitti jubere. Cum haec et reliquae civitates similiter etiam comitatus harum partium vetus adhuc sequantur kalendarium, ideoque in observatione dierum festorum magna appareat diversitas, dignabitur benigne serenitas vestra cum ad alias ordines, tum ad hanc quoque civitatem benignum superinde mandatum edi jubere, ut sic idem sit usus et idem unusque in observandis festis consensus. Deus etc. Cassoviae, XX. januarii, LXXXIII.

Orsz. Levéltár, Szepesi kamara, Liber Expeditionum 1581—88., 183. l.

161. 1584 március 13.

János néhai brassai gyógyszerész javainak felosztása.

Theilung der verlossener des Joannis Apothecar mitt ihrem stieffkinder Joanne und dem Posthumo wegen des Theils gescheen den 13. martii im Jahr 1584.

— — — — —
Joanni . . .

Bücher, 1 Teutsch bibel und 5 klein büchlein, 1 klein Gold wag. stb.
Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. kötet. 198—9. ll.

162. 1584 június 26. Bécs.

Ernő főherceg parancsa Ruzskai Dobó Ferenc barsi főispánhoz és dunáninneneni főkapitányhoz az új naptár használata tárgyában.

Ernestus, Dei gratia archidux Austriae,

Dux Burgundiae, comes Tyrolis etc.

Magnifice sincere nobis dilecte. Cum sacra Romanorum caesarea maiestas dominus et frater noster observandissimus non ita pridem sese benigne resolverit, novum seu reformatum kalendarium non solum per sacrum Romanum imperium germanicae nationis, sed et regna et omnes provincias suas haereditarias ubique servari et iuxta

illud omnes et actiones et commercia dirigi, quemadmodum ea ipsa suae maiestatis resolutio per specialia mandata publicata et plurimis in locis acceptata fuit, suaeque maiestatis voluntas, id quod etiam ab ea nobis injunctum fuit requirat, ut dictum calendarium etiam in confiniis ad praecavendas omnis generis inconvenientias et discordines quae quidem hactenus in mixto usu novi et veteris calendarii irrepserunt, pollicetur et acceptetur. Ideo suae maiestatis nomine tibi harum serie benigne et firmiter committimus, ut a dato harum nostrarum literarum non solum pro tua persona novo calendario te accomodes et confinii tibi concrediti negotia et scripta iuxta illud instituas ac dirigas sed et idem fieri per subiectos tibi milites jubeas et demandes. Executurus in eo suae maiestatis et nostram omnimodam voluntatem. Datum in¹ urbe Vienna, die vigesima sexta junii, anno Domini octogesimo quarto.

Ernestus

Ad mandatum domini archiducis proprium

David Vngnad

H. Niskhar (?) manu propria.

Kivül: Magnifico Francisco Dobo de Ruzska, comiti comitatus Barsiensis ac partium regni Hungariae ultra Danubianarum supremo capitaneo, syncere nobis dilecto.

C
ito
ito
ito

Lewa.

Más kézzel: 23. junii iuxta vetus calendarium, Anno 1584.

Papíron, zárópecsétje elveszett. Orsz. Levéltár, a Dobó-család levéltára, 2. csomó.

163. 1584.

Kivonat a magyar királyi udvari kamara ez évi számadásaiból.

Regestum

proventuum ac erogationum camerae Hungaricae totius anni praesentis 1584.

Expensae minutiores ad varias necessitates camerae huius factae.

Vigesima secunda februarii Christophoro Mandli *bibliotecario* pro calenda-

¹ Ez a szó az eredetiben kétszer írva.

riis anno praesenti 1584. in usum camerae huius ab eo acceptis ac pro illigatione regestorum in suo extractu particulari specificatorum dati fl. 6. den. 66.

Vigesima quarta februaryi pro papiro anno 1583 per Simonem Freidenhofferum perceptorem Moravicum in usum camerae huius empta expositi sunt — — — fl. 14.

Compactori librorum pro duobus elenchis pro colligendis regestrandisque minutis cancellariae camerae huius compactis soluti fl. — den. 80.

Eidem compactori pro illigatione duorum regestorum in usum perceptoratus et contrascribatus dati fl. — den. 70.

Papiron, könyvalakban, a Magyar Nemzeti Múzeum kéziratárában, kamarai iratok, fol. 920/XI. jelzet alatt.

164. 1584.

Kivonat Kapuvár inventáriumából.

Az wárnak inventárioma.

Az thoromban walo thár házban wágon.

Egy láda kyben wágon eg misse mondó könw, a föly verágos wonth aran és ezüstös aranazoth boghlárok rayta.

Wágon azon könwben aran(i)as kanafok, az feye gyöngös.

Azon ládában valami missilis lewelek és laistromok Zalay Jánossé.

Item eg ládáchka, kyben Ádám deák leweley wannak, kywül az krétáual yrták meg az ládáchkára.

Az eczetes házban.

Egy ládáchka kyben wannak walamy laystromok.

Wágon keth fekete táska kyben wannak Zalay Janos missilis leweley.

Orsz. Levéltár, Urb. et Conscr. fasc. 56. No 33.

165. 1584—1585 június 13. — 1586 március 1.

Hiller Erhardt bécsi könyvkereskedő auscugalisa.

Herr Bernhard von Lembach soll anno (15)84. stb.

Alltes Resst er mir lauther . . . Tall 24. β. d.

Anno (15)85. den 13. junii.

	Tall.	β
1 Bibl mit der Chronickha	5.—	—
1 Chemitius	4.—	—
1 Regenten tafell	3.—	—
1 Arzneybuch Virsunen	3.—	—
1 Khreutterbuech Boekhs	6.—	—
1 Khreutterbuech Rözsls	6.—	—
1 Reformat. Ryffi	4.—	—
1 Hungerische Chronickha	3.—	5.
1 Chronica Eusebii	3.—	—

Anno (15)86. 1. martii.

1 Reiszbuech fol.	2.—	—
-------------------	-----	---

Anno (15)91. den 15. octobris.

1 Meditationes Augustini unnd	5.—	5.
1 Betbuch Musculi	4.—	—

Summa tallerum 66, β 4. den 5.— —

Erhardt Hiller Buechandler.

Kivül: Auszuges Herrn Bernhardten von Lembach pro 66 Taller, 4 β 5 ung. bet. Erhardt Hiller buechandler zu Wienn.

Papiron, Orsz. Levéltár, Eccles. camer. irreg. 81. (2.) csomó.

166. 1585 február 26.

Feljegyzés néhai Bornemissza Péter könyveinek elosztásáról.

Anno Domini 1585. et 26. februarii.

Oztottwk meg az Bornemyzza Péterné azzoniam rokonával a zeghény

Péter uram keönyweit két felé.

Egyk rézre jwttot eoteodyk rez postilla keonyw 30.

Jwtot negiedyk réz postylla keonyw 18 eggik rézre, másra 17, — ezekbe az kisirtetekreol való irás is meg h vagon.

Jwtot negiedyk rez postylla keönyw másodba az kisirtetreöl való irás nékewl való 12 egy rezre.

Jwtot harmadyk rez postilla keönyw 12 egy rezre.

Jwtot másodyk rez postilla keönyw 8 egy rezre.

Jvtot Cathecismus 6 egy rézre.

Jutot az Teleghdy praedicatio ellen irt keönyw 3 egy rezre.

Ezen felet maradot keözre két másodyk rez keönyw és egy eöteöd rez keönyw, kit el kel adny.

Az eoreoghbyk két általaghba wasyon egyikbe egyikbe 16 eoteodik rez postylla.

Vasyon ismégh 18 negiedyk rez postylla.

Az másyk rendbeli ket kisseb általaghba wasyon egyyke egyyke 14 negiedyk rez postilla. Vagion ismegh 9 elseo rez postilla.

Az harmad rendbely ket kysseb általaghba wasyon 12 harmad rez postilla keonyw.

Vasyon ismegh 8 második rez postilla keönyw.

Ismegh három keonywechke Teleghdy praedicationya ellen.

Az másod rendbely általaghognak az eggikebe két harmad rez postilla keönywel és egy catechismussal wacion teöb, ky az Tamaskó rezere eset, mert az árrát Gyöthay Benedek el vitte.

Vasyon az kys tonnába tizenkét Catechismus és három postylla keönyw ky kész.

Anno Domini 1585. Veöttem ky az harmad rendbely kysseb általaghból 12. április egy harmadrez postylla keonywet, kit Barchara vittem, melnek az árrával adós azzonyom néném.

Anno Domini 1589. Veöttem ky az általghokbwl 31. octobris három bokor keönywet és eggiet ewmagát negied rez, azaz 16 keonywet.

Az eggik bokrot, az eot rez postilla keonywet witte el plebanos uram Pilcius uram, kit kewld Sós Christófnak, kiért kel adni fl. 6.

Az másik bokrott kel kewldenem az lapispataky plébánosnak pro fl. 6.

Az harmad rendbely it kwn legien ha ky el wezy.

1590. In initio januarii attam el az lapispataky plébánosnak az eot rez postillát, kiér fizetet fl. 6. solvit.

In martio attam Aáron papnak Somosra az eot rez postilla keönywet kiért adós fl.

17. Április. Kewltem eöchémnnek András uramnak egy harmad rez postillát kiért kel adni fl.

Az zeheny Bornemyzza Péter keönyweivel való lagistrom.

Papirlapon, a Márkusfalvi Máriássy-család levéltárában Márkusfalván, az új rendezés alatti részben.

167. 1585 május 15.

Néhai Thlaschner Mártonné brassai polgárnő javainak felosztása.

Theilung gehalten bey der Merten Thlaschnerin den 15 maii. Ist Catharine undt Gasparo ihren 2 rechten Kinden wegen des Vatters theill worden wie volgt.

— — — — —
An Buchern 1 Bibel wndt 1 haus Postill.

Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. k. 281. l.

168. 1585 szeptember 14.

Néhai Abstemius vagy Birthelmer Márton javainak felosztása.

Merthen Birthalmer.

Anno 1585. den 14 tag septembris ist ein theilung gehalten bey dem erbaren man Mertino Birthelmer czwischenn ihm und seinen 2 rechten Kinden Andreae und Sarae wie vollget.

— — — — —
Zu wissen das der Kind Vatter dem Andreae 3 büger geschenkt hatt, 1 die Deuthsch Bibel und den Plinium, und den Sleidanum.

Brassó város levéltára: Teilungs-Protokoll. I. k. 284. lap. Ugyanez a bejegyzés latinul: «Pro haeredibus Martini Abstemii Andrea et Anna» stb., azután németül folytatva megvan ugyanitt a 273—4. ll. is.

169. 1585 szeptember 27.

Kivonat Poklostói Máté sági prépost végrendeletének végrehajtásáról felvett okiratból.

Exequutio testamenti reverendi olim domini Mathaei Poclosthoi praepositi Saghensis... stb.

— — — — —
29. Item libros pro filio suo legatos accipiet dominus Benedictus Thooth. Két ív összefűzött, víztől rongált papíron, az esztergomi főképtalan országos levéltárában: Ladula 122. capsza 68. fasc. 12. No 1.

170. 1585 december 15. (Brassó.)

Kivonat néhai Schirmer Péter brassai polgár javai felosztásáról felvett jegyzőkönyvből.

Petrus Schirmerus.

Ihm Jahr 1585. den 15. decembris ist ein Theilung gehalten worden bey des ehrwürdigen Herrn verstorbenen Herr Petri Schirmers fraw, czwischen ir und ihren 4 stheifkinden Petro, Apollonia, Valentino und Dorothea, auch ihren 2 rechten Kinden, Catharina und Agnethae kompt ihn von ihres Vatters Theil, wie volgt.

Der Catharina kompt stb.

 Mehr 2 Reysz papeyr umb fl. 2 den. 60.

Mehr 8 Reys und 6 bucher gutt Papeyr umb fl. 10 den 96., kompt
 auf sein theill fl. 1 den 82, 5¹/₂ gutt regall papeyr, 1¹/₂ buch regall
 ausschus Papeyr.

2 Acta Apostolorum uneingebunden, 1 Psalter eingebunden, 4 Ratzisch
 Psalter und ein Testament uneingebunden, 3¹/₂ Ratzisch Psalter
 uneingebunden, 1 Acta apostolorum eingebunden und ein Psalter.

Volget des Peter sein Theill.

Der Mutter gebührt von der Bibliothek welche er bescheiden hatt fl.
 18 den. 66.

Ein Reysz papeyr umb fl. 1 d.

Die Mutter bleibts rest 8 Reys und 6 buger gutt papeyr, 1¹/₂ buch
 regal ausschusz, 5¹/₂ buch gutt regall papeyr.

Mehr 4 Ratzisch Psalter und ein Testament uneingebunden.

1 Acta Apostolorum eingebunden.

3¹/₂ Ratzisch Psalter uneingebunden und ein Psalter kn. Izwodt.

2 Acta Apostolorum.

1 Ratzisch Psalter eingebunden.

Der Apollonia kompt... stb.

Ein Reysz Papier umb fl. 1 den.

8 Reysz und 6 bürger gutt Papeir.

5¹/₂ buch gutt regall papyer.

1¹/₂ buch ausschuss Regal papyer.

Mehr 4 ratzisch Psalter uneingebunden, Acta Apostolorum unein-
 gebunden.

1 Psalter in liederen und 24 blesch cathechismi.

Dem Valentino kompt... stb.

 Mehr ein reys Papeir fl. 1 d.

Mehr kompt ihm 8 reysz papeyr mit 6 bürger.

Mehr 5¹/₂ buch gutt regall papeir, 1¹/₂ buch regall ausschuss Papier.

Mehr 4 Ratzisch Psalter und ein Testament uneingebunden, Acta Apostolorum eingebunden. 1 grosz Psalter eingebunden. 1 Psalter Kn Iz wodt und 20 Catechismi.

Der Dorothea kompt...

 Mher ein reys Papeir...

Mher 8 reyss Papier und 6 gutt bürger...

5¹/₂ buch gutt regall papier, 1¹/₂ buch regall ausschuss papier.

Mehr ratzisch Psalter und 1 Testamentt und 3¹/₂ ratzisch Psalter uneingebunden.

Acta Apostolorum eingebunden. 1 Psalter kn. Izwodt. 2 Acta Apostolorum uneingebunden. 1 Psalter eingebunden.

Eredeti bejegyzés Brassó város levéltárában: Teilungs-Protokoll. I. k. 289—297. ll.

171. 1586 április 20.

Kivonat Telegdi Miklós pécsi püspök végrendeletéből.

In nomine sanctissimae atque individuae Trinitatis, Patris et filii et Spiritus sancti, Amen. Anno ab incarnatione Domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, indictione decima quarta, die vero vigesima mensis aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, divina providentia papae quinti anno primo, ego Nicolaus Telegdinus episcopus Quinqueecclesiensis etc. corpore quidem aeger, animo tamen per Dei gratia sanus, tale condo et facio ultimae voluntatis meae testamentum.

Inprimis... stb.

Ex libris meis accipiat Sasvariensis¹ aliquot, qui videbuntur sibi utiles esse.

¹ Ez Telegdi László sasvári főesperes volt.

Collegio Jesuitarum, quod brevi hic fundabitur lego omnes libros haereticos, praeterea opera divi Thomae Aquinatis (et postquam dominus Joannes Kutasy aliquos sibi necessarios delegerit) alios etiam qui supererunt, quod de sacris volo intelligi et exclusis illis, qui in mea domo sunt impressi.

Libros iuridicos lego Andreae Kechkes, qui iam Bononia doctor rediturus est.¹

Orsz. Levéltár, Eccl. camerae. fasc. 18. No 6.

172. 1786 április 24.

Kivonat Telegdi Miklós néhai pécsi püspök Nagyszombatban levő javainak inventáriumából.

«In una ladula privilegia diversa ad praeposituram Sagiensem pertinentia.

Typographia cum suis necessariis instrumentis.»

Orsz. Levéltár, Urb. et Conscr. fasc. 77. No 18.

173. 1786 június 8. Bécs.

Kivonat Mátyás főhercegnek a m. kir. udvari kamarához intézett parancsából, melyben elrendeli, hogy Telegdi Miklós végrendelete értelmében nyomdájával és könyveivel mi történjen.

Matthias etc.

Egregii, syncere nobis dilecti. Benigne vobis etc.

De reliquo eadem sua maiestas testamentum illud, quod vobis hisce in spete remittimus, validum, firmum ac ratum esse clementer annuit, nihil aliud sibi reservando, quam ipsius salarium consiliariatus ac pensionem de administratione Strigoniensis (t. i. ecclesiae) ipsi debitam, volens praeterea, ut typographia ipsius una cum libris illis et operibus divi Thomae Aquinatis iuxta mentem testatoris collegii societatis Jesu Tirnaviae fundando cedat atque assignetur . . . stb. Nos autem de aestimatione frumenti ac ponderatione rerum argentearum certiozem reddatis, necnon ducenta illa exemplaria decretorum ac constitutionum nobis transmittatis . . .

¹ Telegdi könyvtárának katalógusát közölte Nagy Gyula a Magyar Könyvszemle 1880. évf. 37. s. kk. lapjain, de nem az eredeti inventáriumpéldányból, mely Bécsben a közös pénzügyi levéltár Hungar 14.386. csomójában van, hanem Lymbus-beli másolati példányról.

Datum in civitate Vienna, octava junii, anno etc. octuagesimo sexto.
Orsz. Levéltár, Ben. Resol. XXX. kötet. 149. l.

174. 1586 június 30. Nagyszombat.

Mossóczy Zakariás nyitrai püspök és társai, mint Telegdi Miklós pécsi püspök végrendelete végrehajtóinak levele Ernő főherceghez Telegdi hagyatéka tárgyában. (Kivonat.)

«Typographiam vero etiam cum libris divi Thomae de Aquino patribus Jesuitis iuxta suae sacratissimae maiestatis caesariae benignam voluntatem trademus, modo illi cum venerabili capitulo Strigoniensi de illa summa pecuniae quam ad ipsos typos se impendis capitulum asserit, conveniant.

Exempla decretorum regni Vngariae clementissime domine ego episcopus Nitriensis, qui in eis conquirendis, conferendis, multaciesque describendis aliquot annorum diligentem operam praestiti, ad typographiam et papyrum impensas non exiguas feci et quae mihi alioquin pro media parte ex pacto inito cum praefato olim domino episcopo Quinqueecclesiensi, cedere debent, mihi integre relinqui humillime peto. Nam et hactenus tot semper ex exemplaribus accepi, quot volui, ne unquam mihi bonae memoriae episcopus vel unico verbo contradixit, altera quoque dimidia pars, ut haeredibus relinquatur, demisse supplicamus.»

Eredetie papiron, Bécsben, a cs. és kir. közös pénzügyi levéltárban, a Hungarn, 14.386. csomóban.

175. 1586 június ?.

Az esztergomi káptalan levele valakihez Telegdi Miklós hagyatéka tárgyában, melyben a többek közt ezt írja:

«Deinde pro typographia fl. 500, qui si nobis non restituentur, typographia omnino in manus nostras assignetur».

Közös pénzügyi levéltár, Bécs, Hungarn, 14.386. csomó.

176. 1586 július 21. Bécs.

Mátyás főherceg a m. kir. udvari kamarától véleményes jelentést kér arra nézve, hogy vajjon a Telegdi Miklós hagyatékában levő Corpus Juris-ok fele Mossóczy Zakariást illeti-e?

Matthias... stb.

Cumque Nitriensis episcopus inter alia asserat sibi decretorum regni Hungariae per praelibatum Quinqueecclesiensem relictorum medie-

tatem ex pacto competere et proinde eam medietatem sibi relinqui petat, quare benigne vobis porro mandamus, ut habita superinde inquisitione nos de hac ipsius petitione informetis.

Orsz. Levéltár, Ben. Resol. XXX. kötet. 166. l.

177. 1586 december 1.

Kivonat Érsekújvár inventáriumából.

Inventarium omnium victualium aliarumque rerum arcis archieppalis Wyvariensis... calendis decembris anno Domini 1586.

 Inventarium capellae Wyuariensis.

Unum missale antiphonale et psalterio 1.

Két példányban készült vastag papírfüzet, Orsz. Levéltár, Urb. et Conscr. fasc. 77. No 1.

178. 1586.

Kivonat a pornói apátság inventáriumából.

Inventarium abbatiae Pornensis anno 1586. factum.

 Res ecclesiasticae in monasterio Porno inventae.

Liber missalis 1.

Közös pénzügyi levéltár. Bécs. Hungarn. 14.387. csomó. (1586 nov. 5.)

179. 1586.

Rosenayr Dávid brassai polgár hagyatékában találunk: «Ein deutsch bibel p. f. 2. Die Statuta, 3 kleine bücher wnd 3 grosseren».

Brassó város levéltára. Teilungs-Protokoll. I. k. 460. l.

180. 1586 (május 14—december 31.)

Kivonat a m. kir. udvari kamara számadáskönyvéből.

Regestum proventuum ac erogationum camerae Hungaricae a decima quarta die maii usque ad finem anni praesentis 1586.

 Expensae minutiores ad varias necessitates camerae huius factae.

Duodecima julii. Christophoro Mandel, compactori librorum pro illigatione trium regestorum iuxta extractum dati fl. 1 den. 20.

Octava septembris. Compactori librorum pro duobus regestis unum pro perceptore, alterum pro contrascriba ad rationes conscribendas

a prima ianuarii usque ad decimum tertium maii anni praesentis soluti sunt fl. I den. —

Angaria quarta.

Quarta octobris. Sigismundo Katzpeck mercatori Viennensi pro papyro in usum camerae huius anno praesenti octuagesimo sexto ab eo accepta iuxta extractum exoluti sunt fl. 14 den. 50.

Magyar Nemzeti Múzeum, kamarai iratok, fol. lat. 920/XII. szám.

181. 1587 február 7.

Kivonat a győri püspök Szombathelyen levő javainak inventáriumából. Conscriptio Sabariae habita, die VII. februarii 1587.

— — — — —
In cubiculo domini illustrissimi.

— — — — —
Numerus librorum reverendissimi domini Jauriensis et cardinalis diversorum authorum in eodem cubiculo in biblioteca una reperorum. Maiores et minores.

In inferiori parte bibliothecae ubi praecipua pars librorum habetur continet No. 26.

In secunda parte eiusdem No. 34.

In tertia parte eiusdem No. 45.

In quarta et ultima parte eiusdem No. 53.

Reliqua sunt chartae inutiles, proventuumque arcis Sabariensis regesta et nonnullae inutiles literae missiles nullius usui, hincinde dispersae.

Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 75. No 44.

182. 1587 február 13.

Draskovics György bíbornok és kalocsai érseknek a pozsonyi érseki palotában levő javai közt találtatott:

Pontificale Romanum 1.

Missale Romanum 1.

Missale Zagrabiense 1.

Missale Strigoniense 1.

— — — — —
In cista scriptoria.

Sigillum maius personalis praesentiae defuncti Andreae Zazy 1.

Sigillum locumtenentiae magnum illustrissimi quondam domini cardinalis 1.

Sigilla propria 2.

 Literae pontificum Romanorum et aliorum diversae.

Két iv papiron, két példányban. Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 76. No 19.

183. 1587 *április 6.*

Kivonat Velitinus György esztergomi örkanonok végrendeletéből.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et filii et Spiritus sancti, Amen. Anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, sexta die aprilis, ego Georgius Velitinus custos... stb.

Item opera divi Chrisostomi lego domino Janui (Igy!) Kwthasy praeposito maiori et vicario generali, necnon concionatori Thyrviansi eidem aureos tres.

Historiam ecclesiasticam Eusebii Caesariensis simulque tres aureos lego domino Marco Gerdat praeposito sancti Georgii.

Opera divi Hieronimi lego Matthiae Drascouith, oret pro refrigerio animae meae. Eidem lego libros Dionisi Ariopagitae et aureos tres.

Eredetie két iv papiron, az esztergomi főkáptalan országos levéltárában. Ladula 122., capsa 68. fasc. 12. No 27. jelzet alatt.

184. 1587 *április 30. Prága.*

Rudolf király parancsa a m. kir. udvari kamarához, melyben Telegdi Miklós nyomdájáról így rendelkezik:

«Typographia vero penes vos (t. i. az esztergomi káptalannál) remanere poterit, donec vobis de quingentis illis talleris in prelum defuncto episcopo Quinquecclesiensi uti praetenditis per vos mutuatis plenarie non fuerit satisfactum».

Közös pénzügyi levéltár. Bécs. Hungarn. 14.389. csomó.

185. 1587 *június 25.*

Kivonat Kesző vár inventáriumából.

Inventarium castris Kezeu conscriptum 25. diē junii 1587.

 Clenodia domestica.

Missale vetus 1.

Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 77. No 16.

186. 1587 július 6. Pozsony.

A pozsonyi kamara meghagyja a nyitrai püspöknek, hogy a néhai Telegdi Miklós pécsi püspök hagyatékában levő nyomdát a végrendelet értelmében csak akkor adja át a jezsuitáknak, ha kötelezik magukat, hogy azt az országból ki nem viszik.

«*Ad dominum episcopum Nitriensem!*»

Reverendissime stb. Mandat nobis sua serenitas, ut typographiam a reverendissimo quondam domino Nicolao Telegdino episcopo Quinqueecclesiensi relictam, secundum testamentariam eiusdem legationem patribus Societatis Jesu tradi assignarique curemus, ea utique conditione adiecta, ut caveant ipsi patres solenniter firmaque obligatione sese obstringant, se hanc typographiam ex hoc regno non esse exportaturos. Obsequatur itaque reverendissima dominatio vestra clementi mandato suae serenitatis et alios etiam testamenti executores ad obsequendam inducat, unaque cum illis typographiam ipsam patribus jesuitis tradat, accepta ab eis, uti praemissum» aláírásukkal ellátott kötelezvényt, hogy a kérdéses nyomdát az országból ki nem viszik, hanem «intra regnum, loco commodo et opportuno» fogják őrizni.

Alul más kézzel: Removentur istae literae et inscribantur domino Kwtassy.

Orsz. Levéltár, pozsonyi kamarai iratok. Expeditiones camerales.

187. 1587 szeptember 12. Bécs.

A császári kamara átírata a m. kir. udvari kamarához, melyben a Telegdi Miklós pécsi, illetve Mossóczy Zakariás nyitrai püspök hagyatékában levő Corpus Juris-okból összesen nyolc példányt kér. Generosi et egregii domini amici honorandi, salutem et officiorum nostrorum oblationem. Post mortem defuncti nuper Quinqueecclesiensis decretorum et constitutionum regni Hungariae per eundem Quinqueecclesiensem editorum, quatuor de singulis exemplaria, quorum haud mediocrem numerum idem reliquerat, a dominationibus vestris petita sunt: Quia vero ea nondum acceperimus, ab iisdem dominationibus vestris amanter postulamus, ut vel ex rebus defuncti nuper Nitriensis quem post mortem ipsius Quinqueecclesiensis mediam illorum exemplarium partem ad se recepisse scripserunt, talia exemplaria, hoc est decretorum quatuor et constitutionum sive articulorum alia quatuor desumere, aut ab ipsius Quinqueecclesiensis

haeredibus illa vel praetio comparare atque huc transmittere velint.
Quas feliciter valere exoptamus. Datae Viennae duodecima die
mensis septembris anno etc. octuagesimo septimo.

N. sacrae caesareae regiaeque maiestatis

Camerae aulicae consiliarii etc.

Kívül: Generosis et egregiis dominis N. sacrae caesareae regiaeque
maiestatis camerae hungaricae consiliariis, dominis amicis honorandis.

Más irással: 17. septembris 1587.

Decretorum et constitutionum publicatorum petuntur 8 exemplaria.

Missa sunt exempla quattuor 22. septembris 87.

Scriptum ad dominum Kutasy.

Rŕa folio 179.

Egy iv papíron, kívül három, papírral fedett gyűrés zárópecséttel. Orsz.

Levéltár: Ben. Resol., eredeti.

188. 1587 október 21. Bécs.

Ernő főherceg leirata a m. kir. udv. kamarához Mossóczy Zakariás
végrendelete tárgyában; ebben többek közt ezt írja: «De aestimatione
bibliothecae et aliarum rerum nos in instanti iam dicta admoneatis».

Orsz. Levéltár. Benignae Resol. XXXI. kötet, 196. 1.

189. 1588 április 16.

Néhai Benkner Joachim brassai polgár könyvtárának jegyzéke.

1588.

Joachimi Benkner K.(inder.)

Inventarium bonorum haeredum Joachimi Benkner... stb.

Bibliothec der Bücher so Joachim Benknerns kindren zu stehen.

Tomus 5 Lutheri in folio.

Tomus 6 Lutheri in folio.

Distinctio in folio.

Commentarius in Esaiam in folio.

Commentarius in Exodum in folio.

Tomus 7¹ in folio.

Tomus 2 in folio.

Evangelium secundum Joannem in folio.

¹ Valószínűleg Lutheri ex is.

Chronica Hungarica.

Prima pars Plinii.

Super¹ in folio.

Confessiones fidei.

Apollogia confessionis.

Marci Tullii Ciceronis lib. 2.

Rhetoricorum Marci Tullii.

Ein Buch, wie man allerley Kranckheiten des Menschen erkennen soll.

Testamentum parvum, latine.

In obscuriora aliquot capita.

Theocritus graece.

Anacreon graece.

Institutiones absolutissimae Helii Eobanni Hessi.

Joannes de Sacrobusto.

Plautus.

De asse et partibus eius.

L. Flori de rebus gestis.

D. Marco Aurelio.

Scriptorum publicorum utilis commentatio.

Apollogia confessionis.²

Suera mundi.

Ein altt Buch.

Corollaria Leonardi Fuxii.

Ein geschrieben Buch.

Sophocles graece.

De conservanda bona valetudine.

Das XV capitel Joannis.

Ein geschrieben buch juris utriusque in folio.

D. Andreae Alciati in folio.

Catalogus.

Ein Bibel teutsch.

Orlando farioso. (igy!)

Tarifa perpetua.

Ein teutsch Testament.

Schimpff und Ernst.

¹ A könyvcím többi része nincs kiírva.

² Másodszer!

Trostbüchel Spangeberg.

Kivonat a Brassó város levéltárában levő Teilungs-Protocoll I. kötetének 393—400. ll. olvasható bejegyzésből.

190. 1588 július 20. Szeben.

«Wir Merten Rewel und Valten Widman papeirmacher bekennen hiemit disem unserm brieff, fur uns selbst, unsere weiber und kinder und alle unsere erben, das wir die papier mülle beim Talmesch, auf talmescher hattert gelegen, von den ersamen weisen herrn Burgermaister, Richtern und Radt der Hermanstadt ehrlich, redlich und aufrichtig gekaufft haben» évenkénti 80 frt. törlesztés mellett 900 forintért, 12 frt «grundt Zins»-ért és a malom esetleges eladása alkalmával Szeben város tanácsa elővételi jogának fenntartása mellett «Actum Cibinii, die vigesima julii, anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo octavo.»

Egy iv papiron, alul papírral fedett mesterjegyes gyűrűs pecsétekkel, melyek közül egyiken a címerpaizsban **R**I és a paizs felett **M. R.** betűk, a másik pecsét címerpaizsában egy **W** betű, a paizs fölött pedig **V. V.** betűk láthatók. Nagyszeben város és a száz egyetem levéltárában 1588. No 1032. jelzet alatt.

191. 1589 január 4. Pozsony.

Kivonat Radéci István javainak inventáriumából.

Consignatio rerum ecclesiasticarum ex inventario reverendissimi domini Stephani Radetii... desumptarum et ad manus capituli et praepositi Posoniensis domino Andreae Monoszloi assignatarum.

In domo tavernicali.

Item liber evangelii a parte deargentatus.

Közös pénzügyi levéltár. Bécs. Hungarn. 14.391. csomó.

192. 1589 január 21. Pozsony.

Kuthassy János pécsi püspök és kir. tanácsos elismeri, hogy Sztenyicsnyák Mihály kamarai perceptortól kir. tanácsosi fizetése fejében 100 magyar forintot felvett, «quos in impressionem operis nunc demum a reverendo domino Andrea Monoslay praeposito Posoniensi editi convertimus».

Jerney-gyűjtemény. Kecskemét. II. kötet. 203. sz.

193. 1589 február 3. Bécs.

Ernö főherceg rendelete a szepesi kamarához, melyben meghagyja, hogy az Erdélyből és Lengyelországból behozott régi naptárakat a harmincadosokkal foglaltassa le.

Ernestus, Dei gratia archidux Austriae, dux

Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae etc., comes Tyrolis etc.

Egregii nobis dilecti. Certiores facti sumus quosdam pestilentes libellos ac calendaria secundum veterem usum conscripta ex partibus Transylvanicis et Polonicis in ditionem sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis istic inferri et divendi. Id cum praeter suae maiestatis ac regni decreta sit, eiusdem maiestatis nomine committimus vobis, ut tricesimatoribus iubeatis, quo tales libellos undecunque inferantur, intercipient et detineant. Satisfacturi in ea re suae maiestatis ac nostrae benignae voluntati. Datum Viennae, tertia die mensis februarii, anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo nono.

Ernestus

Faustus Verantius.

Kívül: Egregiis N. praefecto, caeterisque camerae Scepusiensis sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliariis, nobis dilectis.

Cassoviae.

Más irással kívül: Calendaria secundum antiquum usum conscripta et libelli quidam pestilentes prohibiti.

Papiron, vörösviasz zárópecsét helyével. Orsz. Levéltár. Szepesi kamarai iratok, benigna mandata.

194. 1589 február 21. Bécs.

A császári kamara átírata a m. kir. udvari kamarához, melyben két példány Corpus Juris-t kér.

Reverendissime, generosi et egregii domini amici honorandi, salutem et officiorum nostrorum oblationem. Decreti hungarici dominationes vestrae ante annum tria exemplaria camerae aulicae assignarunt. Cum itaque adhuc duobus nobis opus sit, dominationes vestras amanter requirimus, ut talia duo exemplaria nobis quamprimum transmittere velint. Quas feliciter valere cupimus. Datum Viennae vigesima prima die mensis februarii, anno etc. octuagesimo nono.

N. sacrae caesareae regiaeque maiestatis
camerae aulicae consilarii.

Kívül: Reverendissimo, generosis et egregiis dominis N. praefecto,

caeterisque sacrae caesareae et regiae maiestatis camerae hungaricae consiliariis, dominis amicis honorandis.

Prespurg.

Más irással: 24. februarii 89.

Camera aulica petit duo decretorum exemplaria. Habent, quod petunt. Rta folio 32.

Egy iv papiron, három, papírral fedett gyűrűs zárópecséttel. Orsz. Levéltár. Ben. Resol. eredeti.

195. 1589 március 6. Bécs.

A császári kamara átirata a m. kir. udvari kamarához, melyben kéri az egyik hibás Corpus Juris példány kicserélését.

Reverendissime, generosi et egregii domini amici honorandi, salutem, officiorum nostrorum oblationem. Accepimus quidem decretorum regni istius transmissa duo exemplaria, cum autem in uno defectus appareant, quippe ternio Le. desit et in eius loco Iii. bis adsit, adhaec in ternione Qq. prima phylira plane absit, secunda duplicata sit. Quapropter reverendissimae, generositatibus ac egregiis dominationibus hoc unum exemplar remittimus, amanter eisdem requirentes, ut illud corrigi atque compleri, nobisque remitti curent. Quas bene valere exoptamus. Datum Viennae, sexta die mensis martii, anno etc. octuagesimo nono.

N. sacrae caesareae regiaeque maiestatis
Camerae aulicae consiliarii.

Kívül: Reverendissimo, generosis et egregiis dominis N. praefecto caeterisque sacrae caesareae et regiae maiestatis camerae Hungaricae consiliariis, dominis amicis honorandis.

Más irással: 13. martii 89.

Camera aulica petit exemplar integriis decretorum regni.

Rta folio 47.

Papiron, három papírral fedett gyűrűs zárópecséttel. Orsz. Levéltár. Ben. Resol. eredeti.

196. 1589 március 29. Kassa.

A szepesi kamara jelentése Ernő főherceghez az Újhelyen levő menekült nyomdász által nyomtatott könyvek és betűi elkobzása tárgyában.

De negotio typographi in oppido Wyhell.

Mandaverat benigne serenitas vestra clementi suo mandato, die tertia

currentis mensis martii ex cancellaria Hungarica edito, ut typographi cuiusdam profugi typos et libros in oppido Wyhel magnifici domini Sigismundi Rakoczi excusos, eiusdem domini Rakoczi auxilio confiscaremus. Abfuit ex bonis suis dominus Rakoczi, aliquamdiu Agriae existens, quem transmissio clementi serenitatis vestrae mandato superinde requisiveramus. Hodie ab eo accepimus responsum et simul literas ad serenitatem vestram scriptas, quas cum praesentibus serenitati vestrae humiliter transmisimus. Cassoviae XXIX. martii, anno LXXXIX.

Orsz. Levéltár. Liber expeditionum camerae Scepusiensis 1588—96. 31. l.

197. 1590 május.

(Máriássy Ferenc) feljegyzései könyveladásról.

1590.

In majo. Az octáwakor attam el a zýplaky praedicatornak eöt rez postilla keönywet fl. 6.

Attam el Terniey Lazlonak négy rez postilla keonywet, fl. 4. den. 50. Az eleot attam Áron papnak eot rez postilla keonywet, kinek az árrával adós.

Papiron. Máriássy Ferenc kezefrása, a Márkusfalvi Máriássy-család levéltárában, Márkusfalván, az újonnan rendezett részben.

198. 1590 június 16.

Heresinczy Péter győri püspök halála után a szombathelyi várban maradt könyvek jegyzéke.

Conscriptio rerum post obitum reverendissimi domini Petri Heresencyz episcopi Jauriensis in arce Sabaria repertarum, per egregium dominum Stephanum Baraniay, sacrae caesareae regiaeque maiestatis provisorem domus archiepiscopalis Poseniensis et Lucam Zeller eiusdem sacrae maiestatis magistri rationum camerae hungaricae coadjutorem, facta 16. mensis junii, anno 1590.

In cubiculo superiori domini reverendissimi.

Sponda nova.

Conscriptio librorum ibidem repertorum.

Tomus unus iurium canonicalium.

Commentaria in evangelistam Matteum per Volfgangum Musculum edita.

Belli sacri historia auctore Vilhelmo Tyrio archiepiscopo.

Quadripartitum theologiae seu sententiorum, auctore Petro Lombardo.

Emendatio decretorum Francisci Gemmensis libri 2.

Decretum de tortis.
Philippi Deci Mediolanensis commentaria in decretales.
Decretales domini Bonifaci papae cum institutionis Justinianis. (1gy!)

Comediae Plauti.
Enarrationes in evangelium sancti Joannis per Joannem Ferum edite.
Opuscula quaedam Joannis Fabri.
Sancti Thomae commentaria de Aquino.
Epitomae omnium operum divi Augustini.
Rapsodiae historiarum in eadem.
Marci Antonii Cocci Sabellici.
Marci Tulli Ciceronis libri rhetoricorum.
Sermones nonnulli divi Bernardi.
Commentaria antiqua in dialecticam.
Terentius cum commentariis.
Postillae maiores totius anni 1.
Valerius Maximus 1.
Commentaria in Porphirium 1.
Boeci opera 1.
Egedii Romani expositio in artem veterem.
Praxis quedam medica.
Marci Tulli Ciceronis libri philosophici.
Adagia Erasmi Roterodami.
Antiquus quidam liber teologicus.
Orationum volumen Marci Tulli Ciceronis.
Item opera rethorica.
Opus quoddam iuridicum.
Theophilacti commentaria in epistolas d. Pauli.
Liber unus Italicus.
Liber unus iuridicus.
Collectanea in sacram apocolipsim in sanctum Joannem evangelistam.
Paraphrasis Erasmi Roterodami in evangelia sancti Joannis.
Nicolai Bellovi Patrici commentaria in institutiones Justiniani.
Rudolphus Agricola.
Casparis Poeceri de doctrinis coelestibus.
Prisciani Grammatici opera uno volumine contenta.
Misaldi historia Hortentium.
Aristotelis libri de naturali auscultatione.
Franciscus Tyellmanus de naturali philosophia.

Enchiridion teologicum.
 Christophori Obuhin enchiridion teologicum.
 Paulus Gellius.
 Perphini dialectica.
 Friderici Nausae de clericis ordinandis opuscula.
 Institutiones juris canonici.
 Liber quidam teologicus.
 Terentius italicae scriptus.
 Grammatica Aldimanic.
 Constitutiones ecclesiae Jauriensis libri 2.
 Expositiones titulorum juris.
 Epistolae Plinii.
 Unus liber Italicus.

Papiron, füzet alakban, a szöveg végén: Stephanus Baranyay mp. és Lucas Zeller mp. aláírásával, papírral fedett két gyűrűs pecséttel. Közös pénzügyi levéltár. Bécs. Hungarn. 14.396. csomó. — Ugyanitt ugyanennek megvan egyszerű másolata is.

199. 1590 *december 25.*

Kivonat a szkalkai kolostor inventáriumából.

Anno 1590. Karachon napan az zkalkay clamstromban¹ és házakban fel irth marháknak inventárium registromma.

— — — — —
 Az zenth egi házban.
 — — — — —

3 keönjw.

Az kamarában.

1 eoregh keönjw.

Staatsarchiv. Bécs. Ungarn. Allgemeine Akten. 421. csomó.

200. 1590.

Kesző vár inventáriuma szerint van ekkor a várban egy: «Missale vetus».

Közös pénzügyi levéltár. Bécs. Hungarn. 14.396. csomó.

201. 1590—1600 *körül.*

Egy ismeretlen könyvjegyzéke.

¹ Benedekrendű apátság volt Trencsénnel szemben, a Vág partján. Romjai ma is megvannak.

Inventarii und Vertzaichnusz alles des Leingewandts, Hemeter unnd annder sachen... stb.

Buecher.

Orationum Ciceronis — tria opera.
 Eiusdem philosophicorum duo — duo.
 Epistolarum ad Atticum — unum opus.
 Eiusdem auctoris de oratore, — unum opus.
 Item eiusdem de inventione — unum opus.
 Testamenti Novi volumina — duo.
 Quinti Curtii de rebus gestis Alexandri Magni.
 Ovidii Nasonis — tria volumina.
 Historiarum Livii — quatuor volumina.
 Commentaria Iulii Caesaris.
 Vetus Testamentum — duo volumina.
 Antonii Flammi in librum psalmodum explanatio.
 Psalterium carmine per Eobanum Hessum redditum.
 Loci communes theologici.
 Valerii Maximi opus.
 Epistolae Bembi.
 Commentarii de bello Germanico.
 Xenophontis opera.
Chorographia Transylvaniae.
 Saxonis Grammatici Danorum historiae.
 Chosmographia Germanica.
 Historiae Livii germanicae.
 Papirfüzet. Orsz. Levéltár. Nádasi-számadások g. 1. csomó.

202. 1592 január 3. Gönc.

Kivonat Károli Gáspár gönci lelkész hagyatéka összeírásából.

Anno Domini post incarnationem salutis nostrae 1.5.9.2., iudice existente Demetrio Gencz, jurati autem cives Michael Melda, Tomas Zabo, Andreas Nadazdi et Joannes Zabo Kristan, tota senatus Nicolaus Kloz, Gregorius Stelczler, Joannes Kowacz, Mattias Melipaur, Franciscus Zabo, Jacobus Or, Petrus Kristan.

Ez meg iratoth 1.5.9.2 esztendeoben jeowe mi eleonkben Geonczy Miklos diak Caroli Casparnak eocze es kere minketh arra, hog az mi marhaia es eoreoksege Caroli Casparnak az eo meg maradath arwaiara Katha asszonra maradoth wolna rendzerinth az waras

keonweben meg irnank, mel dolog rend zerint ez valami az Kathára zálloth.

Item ezen kiweol maradot az Caspar wram lyaniara az *Bibliabol*, az mel biblianak dolgat az zegyn Caspar wram weghez wyth 20 biblia maradot az Katha rezere.

Actum in oppido Geoncz 3 die januarii, anno Domini 1592.

Eredetie Gönc város 1559-cel kezdődő jegyzőkönyvének 36—38. lapján.

203. 1592 április 17. Szombathely.

Kivonat Kuthassy János győri püspök javainak inventáriumából.

Consignatio rerum in arce Sabariensi reverendissimo domino Joanni Kwthassy episcopo Jauriensi etc. die 17. mensis aprilis anno 1592. assignatorum.

In interiori cubiculo reverendissimi domini.

Libri varii theologici, iuridici, philosophici et liberarum arcium —
No 43.

Kétíves papírfüzet. Orsz. Levéltár. Urb. et Concr. fasc. 76. No 16.

204. 1592 június 15. Bécs.

Ernő főherceg meghagyja a m. kir. udvari kamarának, hogy az elhúnyt Brutus János Mihály történész Pozsonyban levő javai és írásai inventáltassanak és az inventáriumot hozzá küldjék fel.

Ut res et scripta Joannis Michaelis Bruti historiographi hic Posonii existentia invententur et inventarium suae serenitati transmittatur.

Ernestus etc.

Reverende, egregii sincere nobis dilecti. Joannem Michaellem Brutum vitam cum morte commutasse intelligimus. Quia itaque is dum in vivis fuit suae maiestatis historiographum egit et forte scripta quaedam in rebus per eundem ibidem derelictis extare possint, quae ad absolvendam plene eam quam contescere caepisse dicitur historiam pertinebunt. Ideo benigne vobis mandamus, res et scripta omnia dicti Bruti ibidem existentia conscribi et inventarium superinde factum ad nos transmitti curetis, rebus et scriptis illis interim in arresto positis. Satisfiet in eo benignae nostrae voluntati. Datum Vienna, decima quinta mensis junii anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo.

Ernestus.

Orsz. Levéltár. Ben. Resol. XXXVI. k. 161. 1.

205. 1592 szeptember 25.

Feljegyzés Biczó Balázs könyveiről.

Biczó Balás hazatul az mith elhoztunk... stb.

Egy Biblia, ki Körmendi Kalman deáké wolph... stb.

Egy historias könyű, Geneologica Historica.

Orsz. Levéltár. Nádasdi-számadások g. 1. csomó.

206. 1592 október 1. Bécs.

Mátyás főherceg meghagyja a kamarának, hogy Brutus hagyatékát, kivéve a könyveket és írásokat, az örökösöknek adja ki.

Ut res omnes quondam Bruti historici haeredibus ipsius exceptis libris et scriptis eiusdem restituantur.

Matthias.

Reverende egregii sincere nobis dilecti. Michaelis Bruti historici quondam suae maiestatis res ibidem arrestatae haeredibus eiusdem ut assignentur, benigne annuimus, exceptis tamen libris et scriptis, quae ibidem sunt. Itaque eos libros et scripta huc mittatis, reliquum vero omne ipsius haeredibus assignetis. Praestituri hoc modo benignam nostram voluntatem. Datum Viennae, prima die mensis octobris, anno Domini nonagesimo secundo.

Matthias.

Ad mandatum serenissimi domini archiducis proprium :

Wolfgang Joerger

Davidt Han

P. Niernberger.

Orsz. Levéltár. Benignae resolutiones regiae. 37. kötet. II. l.

207. 1592 november hava. Bécs.

Brutus János Mihály halála után hátramaradt könyvek leltára.

C. V.

Domini Joannis Michaelis Bruti bibliotheca Viennae Austriae post mortem eius relicta et mense novembri, anno 1592. conscripta, ordine librorum perpetuo, nulla habita alphabeti ratione.

1. Hieronymi opera, folio.

2. Augustini opera, folio.

3. Gregorii Magni opera, folio.

5. Chrisostomi opera, folio.

6. Cyrilli Alexandrini opera, folio.

7., 8., 9. Concilia omnia, tam generalia, quam particularia, in tribus voluminibus, folio.

10. Tertulliani opera, folio.
11. Francisci Philelphi epistolarum liber, folio.
12. Contareni opera, folio.
13. Micropraesbiticon veterum quorundam theologorum, folio.
14. Commentaria Budaei, linguae Graecae, folio.
15. Athenaei in convivio differentium, libri XV., folio.
16. Bartholomaei Marantae quaestionum libri V., folio.
17. Demosthenis opera, folio.
18. Aristophanis Comediae novem, folio.
19. Thesaurus elocutionis oratoriae latine et graece, folio.
20. Suidas graece, folio.
21. Lexicon graeco latinum, folio.
22. Joachimi Camerarii exquisitio nominum, quibus partes corporis nominari solent, folio.
23. Julii Polucis Graec. Index, folio.
24. Glossaria ad utriusque linguae cognitionem perutilia, folio.
25. Pausaniae de veteris Graeciae regionibus commentaria, folio.
26. Aristoteles opera graece, folio.
27. Poëtae Graeci principes, folio.
28. Platonis opera, folio.
29. Euripides poëta tragicorum princeps, folio, graece, latine.
30. Ioannis Stobaei sententiae ex thesauris graecis delectae, folio.
- 31., 32. Justiniani Pandectarum libri L et Codicis libri XII., duo volumina, folio.
- 33., 34. Javellii opera in tomis duobus, folio.
35. Lodovici Celi Rhodigini lectionum antiqu. libri XXX., folio.
36. Petrarchae opera, folio.
37. Terrae Sanctae descriptio, folio.
38. Onomasticum Historiae Romanae, folio.
39. Giraldi opera omnia, folio.
40. Angeli Politiani opera, folio.
41. Laurentii Vallae opera, folio.
42. C. Plinii Secundi, Historiarum mundi libri XXXVII., folio.
43. Corpus Canonicum Juris, folio.
44. Isidori opera, folio.
45. Familiae Romanae numismata cum figuris, folio.
46. Pogii Florentini opera, folio.
47. Historia belli sacri, folio.
48. Fasti triumphorum Romanorum cum figuris aened. folio.
49. Andreae Tiraquelli Commentarii de nobilitate, folio.
50. Onuphrii Panuini Veronensis fastorum libri V., folio.
51. Andreae Alciati de verborum significatione libri 4., folio.
52. Nicolai Gracchii de comitiis Romanorum libri tres, folio.
53. Fl. Sospatri libri V., folio.
54. Opus Epistol. Desid. Erasmi, folio.

55. Francisci Flori Sabinensis in M. Actii Calumniatores Apologia, folio.
56. Junii Juvenalis opus, folio.
57. Commentariorum Urbanorum Volaterani octo et XXX. libri, folio.
58. Agricolae de re metallica libri XII., folio.
59. Plautus diligenter recognitus per Philippum Bervaldum, folio.
60. Annotationes Budaei in Pandectas, folio.
61. Brissonius de formulis populi Romani et solennibus verbis, folio.
62. Bernardini Patavini de antiquitate urbis Patavii, folio.
63. Platina de vita et moribus summorum pontificum, folio.
64. Fasciculus rerum expetendarum ac fugiendarum, folio.
65. Hippocratis opera omnia, folio.
66. Epitome Galeni operum, folio.
67. Plautus opera Dionisii Lambini emendatus, folio.
68. Pauti Comaediae XX., folio.
69. Caroli Sigonii Historiarum libri XV., folio.
70. Pauli Jovii Elogia virorum illustrium, folio.
71. Chronologii Joannis Funcii, folio.
72. L. Annaei Senecae Philosophi Stoicorum opera, folio.
73. Antonii Bonifinii rerum Ungaricum decades, folio.
74. M. Crommerus de origine et rebus gestis Polonorum, folio.
75. Thomae Faselii Siculi ordinis praedicatorum, de rebus Siculis, 4°.
76. Petri Justiniani Patricii Historia rerum Venetarum. 4°.
77. Cornelius Tacitus. 4°.
78. Libellus in quo rationes procedendi explicantur, 4°.
79. Chronica abbatis Urspergensis, folio.
80. Aeneae Sylvii opera, folio.
81. Julii Caesaris commentaria, folio.
82. Titi Livii decades, folio.
83. Polydori Vergilii historiarum libri XXVII., folio.
84. Joannis Dubravii Historia Boemica, folio.
85. Eiusdem Historia cum descriptione Europae, folio.
86. Zozini Historiarum libri VI., folio.
87. Historie Hispaniae, folio.
88. Historia Martini Bellay de rebus Gallicis, folio.
89. Annales rerum Belgicarum, folio.
90. Saxonis Grammatica Historiarum libri XVI., folio.
91. Annales Witichindi Saxonis, folio.
92. Veterum scriptorum tomus unus, folio.
93. Annales Aventini, folio.
94. De Germanorum prima origine, moribus, folio.
95. Annales Guaguini rerum Gallicarum cum Commineo et Tillio, folio.
96. Luciani dialogi et alia multa opera graece, folio.
97. Julii Augusti fabularum liber, folio.
98. Appiani Alexandrini Romana Historia graece, folio.
99. Arriani Historici et Philosophici libri, folio.

100. A. — Xenophontis opera graeco-latine, folio.
 100. Herodotus graeco latine, folio.
 101. Diodori Siculi opera graece, folio.
 102. Dionisii Halicarnassaei liber latine, folio.
 103. Dionisii Halicarnassaei liber latine, folio.
 104. Polibii Historiarum libri quinque graecolatine, folio.
 105. Dionisii Historia Rom. libri XXIII., folio.
 106. Epiphanii contra 80 haereses opus eximium, graece, folio.
 107. Ambrosii opera, folio.
 108. Thucydides grecolatine, folio.
 109. Idem Thucydides graece, folio.
 110. Ovidii opus, folio.
 111. Basilii Magni opera latine, folio.
 112. Idem Basilius Magnus graece, folio.
 113. Gregorius Nazianzenus graece, folio.
 114. Idem Greguoris Nazianzenus latine, folio.
 115. Gregorius Niscemus latine, folio.
 116. Athanasius latine, folio,
 117. Historiae ecclesiasticae scriptores, folio.
 118. Clementis Alexandrini opera latine, folio.
 119. Sanctus Justinus philosophus et martyr, graece, folio.
 120. Flavii Josephi opera graece, folio.
 121. Ecclesiasticae historiae Eusebii Pamphili et aliorum, graece, folio.
 122. Flavii Josephi Antiquitas Judaica, libri XX., folio.
 123. Eusebii Pamphili evangelicae praeparationis libri XV., graece, folio.
 124. et 125. Origenis opera, folio, 2 volumina.
 126. Nonni Pannopolitae Dionisiaca, graece, 8°.
 127. Adriani Turnebi Regii philosophiae graecae professoris aduersaria, 4°.
 128. Petri Victorii variarum lectionum libri XXV., 4°.
 129. Petri Victorii variarum lectionum XIII., novi libri, 4°.
 130. M. Antonii Mureti variarum lectionum libri octo, 4°.
 131. Roberti Titii locorum controversorum libri decem, 4°.
 132. Roberti Titii pro suis locis controversiis assertio, 4°.
 133. Ciceronis libri tres de officiis, cum commentariis Wolfi, 4°.
 134. Terentii Comaediae cum Donati commentariis et aliorum, 4°.
 135. Plauti Comaediae XX., cum argumentis 12 Anthonii Vita, 8°.
 136. Ciceronis de officiis libri tres, cum commentariis diversorum, 4°.
 137. Ciceronis Tuscul. quaestionum libri V., variis lectionibus et scholis illustrati, 4°.
 138. Cornelius Tacitus, exacta cura recognitus, 8°.
 139. Aurelii Cornelii Celsi Medicinae libri VIII., 8°.
 140. Ciceronis Philippicae a M. Antonio Mureto emendatae.
 141. Ciceronis Topica, 4°.
 142. Andreae Patricii ad tomos IIII fragmentorum annotationes.
 143. Ciceronis actionum in Caium Verrem libri VII., 4°.

144. M. Catonis de re rustica libri, 8°.
145. Prisciani Grammatices libri omnes. 8°.
146. Joannis Joviani Pontani libri, 8°.
147. Centum Ptolomei sententiae ad Syrum fratrem, 8°.
148. Quintilianus, 8°.
149. M. Fabii Victorini Rhetoris notiss. commentaria in Rhetoricam Ciceronis.
150. *Philippi Callimachi de rebus gestis ab Uladislai libri tres*, 4°.
151. Petri Bembi Venetarum Histor. libri XII., 4°.
152. Bernardini Lauredani commentaria in orationes Ciceronis, 4°.
153. Pii secundi pontificis maximi commentaria, 4°.
154. Joannis Sarii de senatu Romano libri duo, 4°.
155. *Joannis Michaelis Bruti Florentini historiae libri octo*, 4°.
156. Caroli Sigonii de antiquo iure civium Romanorum, libri duo, 4°.
157. Anthonii Augustini archiepiscopi Tarraconensis de legibus, 8°.
158. Bartholomaeus Facius de rebus gestis ab Alphonso Neopolitano Rege, 4°.
159. Annales Sultanorum, 4°.
160. Rerum Burgundicarum chronicon, 4°.
161. Trapezuntii Rhetoricorum liber, 8°.
162. Ciceronis de finibus bonorum et malorum libri V., 4°.
163. Pauli Jovii duodecim vicecomitum vitae Mediolani principum, 4°.
164. Richardus Dinothus de bello civili Gallico, 4°.
165. Nicolai Leonicensi liber de erroribus Plinii, 4°.
166. Demosthenis orationes graece.
167. Tractatus de origine et excellentia regni Francia, folio.
168. Statuta legum ac jurium Venetorum, 4°.
169. Dictionarium graecolatium, 4°.
170. Ornatissimi viri cuiusdam de rebus Gallicis epistola, 4°.
171. Rudimenta Cosmographica. 8°.
172. Rhetoricorum ad Herennium libri 4 Ciceronis de inventione.
- 173., 174., 175. Orationum Ciceronianarum volumina tria.
176. Joannis Joviani Pontani opera omnia soluta, 8°.
177. G. Suetonii Tranquilli XII., Caesares, 8°.
178. Henrici Glariani in Titum Livium annotationes, 8°.
179. Dion Cassius Nicaenus, 8.
180. Valerii Maximi dictorum factorumque libri IX., 8°.
181. Polibii Megalopolitani historiarum libri V., 8°.
182. Catullus cum commentario Achillii Statii, 8°.
183. Titi Livii Decades, folio.
184. Trogi Pompeii externa historiae in compendium a Justino redactae, 8°.
185. Commentarii absolutissimi in Pindarum.
186. Hesiodi opera graece, 4°.
187. Commentarii alii in Pindarum, 4°.
188. Aeschilii tragediae septem graece, 4°.
189. Sophoclis tragediae septem graecolatine cum annotationibus, 4°.
190. Glareanus de asse et eius partibus, 4°.

191. Philosophi sapientissimi versus Jambici, de aliorum proprietate, graecolatino, 4°.
192. Callimachi Cirenei hymni cum suis scholiis, 4°.
193. Vita et gesta Caroli Magni, 4°.
194. Apollonii Rhodii Argonauticon, graece, 4°.
195. Nicandri Theriaca Horrei graecolatine, 4°.
196. Lycophronis versiones duae, 4°.
197. Ex libris Polybii selecta delegationibus et alia.
198. Callimachi Cirenei hymni graecolatine, 4°.
199. Apophtegmata Erasmi, 8°.
200. Historia de bello Africano, 8°.
201. Ammiani Marcellini rerum gestarum libri XVIII. a 14. ad XXXI.
202. Aimoani Monachi Historiae Francorum libri V, 8°.
203. Adonis Viennensis chronica ab origine mundi ad sua usque tempora.
204. Andreae Fricii commentaria de republica emendanda.
205. Fragmenta A. Curtii, 8°.
206. Ciceronis epistolae ad Atticum, 8°.
207. Leonardi Malaspinae in epistolas ad Atticum emendationes.
208. Gregorii Tyronici historiae Francorum libri X., 8°.
209. Onuphrii Republicae Romanae commentaria, 8°.
210. Baptistae Fulgosi factorum dictorumque memorabilium libri IX., 8°.
211. Paulus Aemilius de rebus gestis Francorum, 8°.
212. Pomponius Mela Julius Solinus etc., 8°.
213. Thesaurus M. Tullii Ciceronis, folio.
214. Valerii Maximi dictorum factorumque exempla.
215. Historia rerum Scoticarum Buchanani.
- 216., 217., 218. Varii historiae Romanae scriptores, tria volumina, 8°.
219. Historiae Miscellae a Paulo Aquileiensi auctae et productae, 8°.
220. Justini historiae et Arriani simul compactae, 8°.
221. Xenophontis opera, 8°.
222. Trebellius Pollio Flavius Vopiscus, 8°.
223. Epitome Dionis Nicaei, Rom. Histor. graecolatine, 8°.
224. Diogenes de vita et moribus philosophorum libri IX.
225. Julii Caesaris commentaria de bello Gallico, 8°.
226. Diogenis Laertii libri X, graece et latine.
227. Julii Caesaris de bello Gallico commentaria VII., 8°.
228. Theocriti Eclogae triginta cum aliis, folio.
229. Salustii Historiae cum scholiis Carionis, 8°.
230. Commentaria Caesaris per Philippium Beroaldum, 8°.
231. Commentarius Manutii in epistolas Ciceronis, 8°.
232. Salustii Coniuratio Catilinae et bellum Iugurthinum, 8°.
- 233—234. M. Tullii Ciceronis de philosophia, volumina duo.
235. Ciceronis epistolae familiares, 8°.
236. Ciceronis consolatio, vel de luctu minuendo.
237. P. Bembi opera in unum corpus collecta, 8°.

238. Pauli Orosii historiarum libri VII, 8°.
239. Salustii historia de coniuratione Catilinae, 8°.
240. Quintiliani institutionum libri XII., 8°.
241. Sleidanus de statu religionis et reipublicae, 8°.
242. Epigrammata graeca selecta ex Anthologia, 8°.
243. Asonii Pediani explanatio in Ciceronem, 8°.
244. Xisti Beruleii commentaria de natura Deorum, 8°.
245. Chronicon Carionis, 8°.
246. Commentarius rerum in orbe gestarum Surii, 8°.
247. Brevis descriptio Burgundiae superioris, 8°.
248. Aulae Turcicae descriptio, 8°.
- 249., 250. Commentaria de statu religionis, 2 volumina.
251. Varronis opera, 8°.
252. Commentarium expeditionis Tuniceae, cum aliis quibusdam, 8°.
253. Joannis Sleidani de statu religionis, 8°.
- 254., 255 et 256. Ciceronis orationum volumina tria, 8°.
257. Lingva per Erasmus Roterodamum, 8°.
258. Rerum Boëmicarum Ephemeris, 8°.
259. Joannis Basilidis Magni Moscoviae ducis vita, 8°.
260. Andreae Mocenici bellum Cameracense, 8°.
261. Augustini Curionis Sarracenicae historiae libri 3, 8°.
262. Pauli Jovii Novocomensis episcopi Nucerni descriptiones.
263. Electio et coronatio Caroli V. imperatoris, 8°.
264. Elogia Joannis Croesellii, 8°.
265. *Epitome rerum Ungaricarum*, 8°.
266. De vita et moribus, rebusque gestis omnium ducum Venetorum, 8°.
267. Cariolianus Cepio de gestis imperatoris Moceinicis, 8°.
268. Commentarii rerum Moscovitarum, 8°.
269. Nicolai Leonici Thomaei dialogi, 8°.
270. Ciceronis Philippicae, 8°.
271. C. Plinii secundi Novocomensis epistolarum libri X.
272. Julii Caesaris Scaligeri animadversiones in Theophrastum, 8°.
273. Synopsis commentariorum de peste, 8°.
274. Simeonis Sethi magistri syntagma, 8°.
275. De magistratibus et statu Romanorum commentarii, 8°.
276. Ciceronianum lexicon graecolatinum, 8°.
277. Asconii Pediani commentaria in orationes quasdam Ciceronis, 8°.
278. Ciceronis epistolae, 8°.
279. Fului Ursini notae in opera Ciceronis, 8°.
280. Franci Teraphae de origine ac gestis regni Hispaniae, 8°.
281. Petrus Dinarus de antiquitate Galliae Belgicae, 8°.
282. Laurentii Vallae de rebus gestis Ferdinandi Arragonum et Syculorum regis, 8°.
283. Refutatio scripti Simonis Simonii, 4°.
284. Disputatio de putredine Simonis Simonii cum aliis quibusdam.

285. Antonii Panormitae de dictis et factis Alphonsi regis Aragonum.
286. Fragmenta vetustissimorum authorum Myrsili Lesbii, 4°.
287. De vita excellentium imperatorum, 4°.
288. Novantiquae lectiones Franc. Mod., 4°.
289. Thomae Linacri de emendatione latini sermonis, 8°.
290. Gulielmi Plautinarum quaestionum commentarius, 8°.
291. Spicilegia Jan. Melleri, 8°.
292. Hadrianus Cardinalis, de sermone latino, 8°.
293. Phrases lingvae latinae Schori, 8°.
294. Epistolarum Leonardi Aretini libri VIII., 8°.
295. Epistolae selectiores Philippi Melanthonis, 8°.
296. Novae lectiones Gulielmi Canteri, 8°.
297. De quaesitis per epistolam lib. tertio Manutii, 8°.
298. Epistolarum Petri de Vineis cancellarii libri VII., 8°.
299. Hieronymi Magii variae lectiones, 8°.
300. Antiquarum Romanorum P. Manutii liber de legibus, 8°.
301. Jacobi Lodoici de electione et oratoria, 8°.
- 302., 303. Officinae Joannis Ravisii Textoris epitome, tomi 2.
304. Macrobius in somnium Scipionis ex Cicer. VI. lib., 8°.
305. De figuris sententiarum ac verborum P. Rutillii, 8°.
306. Auli Gellii noctium Atticarum libri 8°.
307. Epistolarum Pauli Manutii libri X, 8°.
308. Petri Bembi epistolae omnes, 8°.
309. Sturmius in partitiones oratorias Ciceronis, 8°.
310. Jani Parrhazy liber de rebus per epistolam quaesitis, 8°.
311. Aonii Palearii Verulani libri octo.
312. Epistolae Sadoleti, 8°.
313. Camerarii epistolae familiares.
314. Sturmius de universa ratione elocutionis, 8°.
315. Fabricii de re poëtica libri VII., 8°.
316. Joannis Baptistae pugnae carmina, 8°.
317. Georgii Buchanani liber, 8°.
318. Macrobii Ambrosii in somnium Scipionis libri XI., 8°.
319. Fragmenta poëtarum veterum latinorum, 8°.
320. Auli Gellii noctes Atticae, 8°.
321. Galleotti Martii Narajensis de doctrina promiscua, 8°.
322. Alexandri ab Alexandro genialium dierum libri VI., 8°.
323. Scipionis Capicicii de principiis rerum libri duo, 8°.
324. Theodosii Gaseae liber de mensibus Atticis, 8°.
325. M. Verrii Flacci quae extant.
326. Guilelmus Budaeus Parisiensis de asse et partibus eius.
327. Nonius Marcellus de proprietate sermonum, 8°.
- 328., 329. Adagia Erasmi 2 tomi.
330. Jacobi Sanazari opera omnia latine scripta, 8°.
331. Sbozii poëtae pater et filius, 8°.

332. Bazilii Zanchii poematum libri, 8°.
333. Juvenalis et Auli Persii satyrae, 8°.
334. Publii Ovidii amatoria, 8°.
335. Vergilii appendix, 8°.
336. Lucanus latine, 8°.
337. Q. Horatii poëmata, 8°.
338. Martialis, 8°.
339. Aeschinis et Demostenis orationes.
340. Senecae tragediae, 8°.
341. Vergilii Bucolicon et Aeneidos, vocum omnium sylva, 8°.
342. Claudiani opera, 8°.
343. Lucretius Carus de rerum natura, 8°.
344. Aurelius Prudentius, 8°.
345. Oppiani de piscibus libri, 8°.
346. Pontani opera, 8°.
347. Joannis Joviani Pontani annorum libri XI.
348. Aristotelis Rhetoricorum ad Theodecten libri III., 8°.
349. Appollonii Rhodii Argonautica, 8°.
350. Sceckius in topica Aristotelis, 8°.
351. Hermogenes Thrasensis de ratione inveniendi, 8°.
352. Aphtonii Progymnasmata, 8°.
353. Isocratis orationes et epistolae, latine, 8°.
354. Isocrates graece, 8°.
355. Theophrastus de historia plantarum, 8°.
356. Aristophanis Comaediae, 8°.
357. Physica Titelmani, 8°.
358. Juliani imperatoris epistolae graece et latine.
359. Juris orientalis libri tres, graece et latine.
360. Themistii philosophi orationes XIII., grece et latine, 8°.
361. Hermogenis Rhetorica, 8°.
362. Arrianus de rebus gestis Alexandri Macedonum regis, 8°.
363. Theocriti Idylla XXXVI., 8°.
364. Pindarus graece et Nemesius de natura hominis, 8°.
365. Aeschilon Promotheus, graece, 8°.
366. Vetustissimorum comicorum quinquaginta libri, 8°.
367. Sophoclis Tragediae septem, 8°.
368. Imperatoris Caesaris Manuelis Palaeologi Aeg. praecepta educationis regiae, 8°.
369. Tibullus cum commentario Achillis Statii Lusitani, 8°.
370. Cornuti sine Phurnuti de natura Deorum gentilium, commentaria, 8°.
371. M. Manilii astronomicorum libri quinque.
372. Athenagorae Atheniensis apologia, 8°.
373. De herbarum virtutibus, 8°.
374. Juvenalis et Persii satyrae, 8°.
375. Ausonius 8°.

376. Sylius Italicus de bello Punico, 8°.
377. Terentii Comaediae, 8°.
378. Lucretius, 8°.
379. Euripidis tragediae XVII, graece, 8°.
380. Dialectica Aristotelis, Boëtio interprete, 8°.
381. Aeschinis et Demosthenis orationes duae contrariae, 8°.
382. Isocratis orationes graece, 8°.
- 383., 384. Homerus integer, graece in duobus voluminibus, 8°.
385. Euripides graece, 8°.
386. Poëmata Georgii Sabini, 8°.
387. Terentius, 8°.
388. Marcellus Palingenius, 8°.
389. Homeri et Hesiodi certamen, 8°.
390. Ovidii Metamorphoseon libri XV, 8°.
391. Fastorum, Tristium et de Ponto, 8°.
392. Catullus et Tibullus, 8°.
393. Carmina novem illustrium faeminarum, 8°.
394. Carmina poëtarum nobilium, 8°.
395. Martialis epigrammata, 8°.
396. M. Annei Lucani de bello civili libri X., 8°.
397. Argonauticon Caii Valerii Flavii, 8°.
398. Ovidius, 8°.
399. Catulli, Tibulli, Propertii nova aeditio, 8°.
400. Virgilius collatione scriptorum graecorum illustratus, 8°.
401. Julii Caesaris commentaria, 8°.
402. Statii sylvarum libri, 8°.
403. Biblia latina, 8°.
404. Epiphaniae contra octoginta haereses opus, 8°.
405. Aristologia Pyndarica graco latina, 8°.
406. Epicteti Enchiridion, 8°.
407. Aetii Plauti Comaediae, 8°.
408. Gesta collationis Carthagini habitae, 8°.
409. Bernardini Ochini dialogi XXX. in duos libros divisi
410. Opus articulorum sive conclusinum a Zuinglio, 8°.
411. Rodolphi Gualteri Antichristus, 8°.
412. Theoremata de puro et expresso Dei verbo, 8°.
413. Brutum fulmen papae Sixti V., 8°.
414. Disputatio de controversia successionis regiae, cum aliis 2.
415. Missae ac missalis anatomia, 8°.
416. Apologia principis Auraicae, 8°.
417. Historia persecutionum in populum Valdensem, 8°.
418. Andreae Alciati de formulis Romani imperii liber, 8°.
419. Epistolae de dissidiis religionis, 8°.
420. Examen concilii Tridentini, 8°.
421. Ad repetita Turriani Jesuitae sophismata, responsio, 8°.

422. Sanctae inquisitionis Hispanicae artes aliquot detectae, 8°.
423. Quatuor evangeliorum consonantia, 8°.
424. Philonis Judaei lucubrations omnes, 8°.
425. Antonii liberalis transformationum congeries, 8°.
426. Plutarchi opera graeco latina, 8°.
427. Divi Pauli in epist. ad Rom., 8°.
428. L. Gaelii Lactantii divinae institutiones, 8°.
429. Caecilii Cypriani opera per Erasmus repurgata, 8°.
430. Leonis papae epistolae decretales, 8°.
431. B. Sulpitii Severi opera, 8°.
432. Hieronimi Cagnoli de recta principis institutione, 8°.
433. Apuleius de asino aureo, 8°.
- 434., 435., 436. Idem de asino aureo tria volumina, 8°.
437. Vitruvius de docendi studendique modo, 8°.
438. Grammatica Rami cum scholiis, 8°.
439. Alciati iurisconsulti libri tres, 8°.
440. Bellonii observationes, 8°.
441. Sylvius Italicus, 8°.
442. Joannis Velcurionis commentaria, 8°.
443. De re vestiaria, vascularia et navali, 8°.
444. Fernelli Ambiani medendi rationis libri 7, 8°.
445. Donatus Acciolus in politicam Aristotelis, 8°.
446. Forestus de Urinis, 8°.
447. Lili Gregorii Giraldi Aenigmata etc., 8°.
448. Flavius Vegetius de re militari, 8°.
449. Cornelii Valerii grammatica, 8°.
450. Terentianus Maurus de literis, syllabis, 8°.
451. Censorinus de die natali, 8°.
452. Diomedis grammatici opus a Joanne Caesario emendatus, 8°.
453. Hysperaspites diatribae adversus servum arbitrium Martini Lutheri, 8°.
454. Verrii Flacci opera, 8°.
455. Erotemata dialectices Philippi Melanthonis, 8°.
456. Introductio in logicam Aristotelis, Crellii, 8°.
457. Ethica Melanthonis, 8°.
458. Stanislai Crispii de multiplici sido, 8°.
459. Petrus Ciaconius de tridinio sive de convivando, 8°.
460. Annotationes Phylandri in architecturam Ditruvii, 8°.
461. Dictionarium medicum, 8°.
462. Francofurdense emporium, 8°.
463. Caroli Sigonii de republica Hebraeorum libri VII., 8°.
464. Idem Carolus Sigonius de republica Atheniensium, 8°.
465. Hotomanni dialectica; Francogallia et quaestiones illustrium aliorum, 8°.
466. Idem Hotomannus de re nummaria populi Romani, 8°.
467. Augustini Niphi libri duo de pulchro et amore, 8°.
468. P. Vergilii Bucolica, Rami et Horatii epodon simul coniuncta, 8°.

- 469., 470., 471. Decades Titi Livii in tribus voluminibus, 8°.
 472. Veterum aliquot de arte rhetorica traditiones, 4°.
 473. Gregorii Cortesii epistolae familiares, 4°.
 474. Francisci Marii de partibus aedium, lexicon, 4°.
 475. Contenta Matthaei Bossi Veronensis, 4°.
 476. Laurentii Vallae elegantiarum libri V., 4°.
 477. Commentaria Vincentii Lupani de magistratibus Franckorum, 4°.
 478. Trophaeum Gallorum quadruplicem eorum complectens historiam, 4°.
 479. Marcus Marullus de laudibus Herculis, 4°.
 480. Joannis Bellay cardinalis oratio, 4°.
 481. Defensio libelli Savonarolae de astrologia, 4°.
 482. Joannis Martini Parisiensis doctoris ad Josephi etc. epistolam responsio, 4°.
 483. Osorius de gloria, 4°.
 484. Pancratii Justiniani de Venetae reipublicae gestis liber, 4°.
 485. Ad invictissimum dominum Rudolphum II. Imperatorem, 4°.
 486. Libellus de epidemia, 4°.
 487. Andreae Naugerii Patritii Veneti orationes duae, 4°.
 488. Conelii Celsi de re medica libri octo, 16°.
 489. Historia Sulpitii Severi, 16°.
 490. Caroli V. caesaris immortalitas.
 491., 492. Epistolarum obscurorum virorum duo volumina, 8°.
 493. Ludovici Masurii poëmata, 16°.
 494. Antonii Mizaldi memorabilia, 16°.
 495. Hieronimi Vidae opera, 16°.
 496. Pindarus graece et latine, 2°.
 497. Ovidii Nasonis fastorum, tristium etc., 16°.
 498. Psalmorum Davidis paraphrasis poëtica Buchanani, 16°.
 499. D. Justini philosophi opera, 16°.
 500. Aphthonii progymnasmata, 16°.
 501. Dictis Cretensis historia, 16°.
 502., 503. Herodiani historia graece in duobus voluminibus, 4°.
 504. Magia naturalis Baptistae Portae, 16°.
 505. Velleii Paterculi historiae Romanae, 16°.
 506. Joannis Baptistae Egnatii de exemplis illustrium virorum.
 507. Cicero de philosophia, 16°.
 508. Historiae Justini Pompeii, 16°.
 509. et 510. Strabonis opera de situ orbis in 2 voluminibus.
 511. Laurentii Jouberti medicinae practicae priores libri tres.
 512. Aethici cosmographia, 16°.
 513. Novum testamentum.
 514., 515., 516., 517. et 518. Platonis opera in quinque voluminibus, 16°.
 519. Carmina quinque illustrium poëtarum, 16°.
 520. Apophtegmata Manutii.
 521. Colloquia Erasmi, 12°.
 522. Lemnius de miraculis cum alio libro, 16°.

523. Nicolaus Leonicus de varia historia, 16°.
524. Epigrammata et hymni Michaelis Tarchaniotae, 16°.
525. Virtutum encomia Henrici Stephani, 16°.
526. Martialis libri XIII. epigrammaton.
527. Horatius de arte poëtica, 8°.
528. Caelii Lactantii opera, 16°.
529. Plauti comaediae latine, 16°.
530. Longolii epistolae, a Joanne Bruto emendatae.
- 531., 532., 533., 534., 535., 536., 537., 538., 539., 540., 541., 542. Galeni omnia commentaria in Hippocratem, in duodecim voluminibus.
543. Politicorum et oeconomicorum Aristotelis interpretationes, 4°.
544. Herodiani historiarum libri VIII. cum Angeli Politiani interpretationes, 4°.
545. Dionis Nicaei rerum Romanarum epitome graece, 4°.
546. Xenophontis Atheniensis de vita et disciplina Persarum regis, 4°.
547. Politica Aristotelis, 4°.
548. Francisci Philelphi de morali disciplina libri V., 4°.
549. Heliodori historiae graece libri X, aethiopicae, 4°.
550. Biblia Hispanica.
551. Aristoteles de arte Rhetorica, Sigonio interprete, 4°.
552. Toletus de anima, 4°.
553. Eiusdem super physicam Aristotelis, 4°.
554. Terentianus Maurus de literis, syllabis etc., 4°.
555. Lazari Baifii annotationes in legem LII de Captivis, 4°.
556. Manuelis Moscopuli de ratione examinandi orat. libellos, 4°.
557. Ταχισταλοόμενα Pythagorae, 4°.
558. Dionysii Halicarnassei de Thucidide, 4°.
559. Ethica Aristotelis cum explicatione Camerarii, 4°.
560. Commentatio explicationum tragediarum Sophoclis, 8°.
561. Titi Lucretii Cari, de rerum natura libri VI., 4°.
562. Adversaria in Lucii Annei Senecae tragedias X., 4°.
563. Horatius Lambini opera emendatus, 4°.
564. Aristotelis de republica libri VIII. Jo Jenesii, 4°.
565. Aeneus de bello civili in X. libris, 4°.
566. Commentaria in Auli Flacci Persii satyras sex Freigii, 4°.
567. Joannis Casae lant. Monumenta, 4°.
568. Joannis Aurelii Augurelii Chrysopoepa ad Leonem, 4°.
569. Petri Angelii poemata, in 4°.
570. Philostrati Lemni senioris historia de vita Apollonii Tiranei.
571. Ethici seu morales libri philosophici Aristotelis, 4°.
572. Salmonii Macrini carmina.
573. Epistolae clarorum virorum Joannis Michaelis Bruti, 8°.
574. Epitheta Joannis Textoris, 8°.
575. Bartholomaei Martini urbis Romae topographia, 8°.
576. Ciceronis orat. 4°.
577. Caii Solii liber, 4°.

578. Vegetii Renatii artis veterinariae sive mulo medicinae liber, 4°.
 579. Veterinariae medicinae libri duo, 4°.
 580 A. Alcionis medices legant., 8°.
 580 B. Antonii Codrei Urcei opera, 4°.
 581. Bodini methodus, 4°.
 582. De jure regni apud Scotos.
 583. Jacobi Braccellei Genuensis lucubrationes, 4°.
 584. Petri Angelii de aucupio liber, 4°.
 585. Terentii Afri comaediae sex, 4°.
 586. Onuphrius de Romanis pontificibus et cardinalibus, 4°.
 587. Cornelli Taciti historia, 8°.
 588. Caroli Sigonii historia de occidentali imperio, 4°.
 589. Aurelii Cassiodori chronicon, 4°.
 590. De agricultura omnibusque plantarum et animalium generibus, 4°.
 591. Synonymia geographica Ortelii, 4°.
 592. Sancta Hildegardis abbatisae liber epistolarum, 4°.
 593. Q. Aurelii Simachi epistolae ad diversos.
 594. Erasmi declamationes, 4°.
 595. Apparatus latinae locutionis, 4°.
 596. A. Tibulli elegia de amore.
 597. Francisci Philosophi poëtae conviviorum libri duo, in 4°.
 598. Svetonius de vita XII. caesarum, folio.
 599. Vocabularius gemma gemmarum, 4°.
 600. Baptista Mantuanus de patientia, 4°.
 601. Baptista M. poëtae liber, 4°.
 602. Aureae Francisci Philelphi satyrae centum, 4°.
 603. In gratiam serenissimi principis Ferdinandi liber consolatorius.
 604. Hymni aliquot sacri, 12°.
 605., 606. Polonia, sive de situ, populis, moribus Regni Polonici in 2 libris, 4°.
 607. Commentarius in apocalipsin ante centum annos aeditus, 8°.
 608. De coloribus oculorum Simonis Portii, 4°.
 609. Rufi Festi breviarium rerum gestarum populi Romani, 8°.
 610. Joannis Thomae Freigii histor. synopsis, 8°.

Libri Italici.

611. De gli elementi d'Euclide libri XV., folio.
 612. Il libro del cortegiano del conte Baldesar. folio.
 613. L'Historia di casa Orsina di Francesco Sansovino, folio.
 614., 615. Volume delle navigationi et viaggi d. M. Baptista Ramusio.
 616. Dante, con l'espositione di Christophoro Londino.
 617. Chroniques de France, de belle forest. folio.
 618. Descrittione di tutta Italia, di F. Leandro Alberti Bolognese.
 619. Il dialogo di Platone. intitolato il Timeo della natura del mondo.
 620. L'Historia di Milano volgarmente scritta, 4°.
 621. La selua di varia istoria di Carlo Passi, 4°.

622. Supplemento e quinto volume dell'histoire del mondo, 4°.
623. Historia di principi di Este de Gio Battista Pigna, 4°.
624. L'istoria et vite di Braccio Forte Bracci, 4°.
625. *Commentaria della guerra di Transylvania*, 4°.
626. Historia della vita e fatti dell Bartholomeo Coglione.
627. La prima parte dell'histoire di Giov. Zonara, 4°.
628. Delle lettere di prencipi, 4°.
629. Le rime del Petrarca, brevemente poste.
630. Historia de gli imperatori Greci, 4°.
631. Historia universale dell'origine et imperio Turchi, 4°.
632. Historia d'Italia di M. Giucardino, 4°.
633. Dell'histoire di M. Paolo Grovio.
634. La colliuatione di Luigi Alamanni al re Francesco primo, 4°.
635. Il gentilhuomo del Mutio Justinopolitano.
636. Historia anticha di ricordano Malespini, 4°.
637. Historia della città di Fiorenza di M. Jacomo, 4°.
638. Rime di M. Vincentio Martelli lettere del medesimo.
639. Rime di M. Giacomo Marmitta Parmeggiano, 4°.
640. Delle rime del S. Berardino, 4°.
641. Dieci libri dell'architettura di Vitruvio, 4°.
642. L'architettura di Leon Battista Alberti, 4°.
643., 644. Le vite de piu eccellenti pittori, scultori, architettori, 1a, 2a.
645. Le vite de piu eccellenti pittori, la terza parte, 4°.
646. L'Hercolano dialogo, di M. Benedetto Varchi.
647. Poetica di Aristotele volgarizata per Castelvetro.
648. Euclide Megarense Philosopho, 4°.
649. Lettere famigliari del commendatore Annibale, 4°.
650. De gli Solani di M. Pietro Bembo, d'amore.
651. Historiae Fiorentinae di Giovanni Villani, 4°.
652. Il decamerone di M. Boccaccio, 8°.
653. Historie Fiorentine di Niccolo Machiauelle, 4°.
654. Il decamerone di M. Boccaccio con le ricchezza della lingva.
655. Volgare sopra il Boccaccio, 4°.
656. Rime di M. Bernardo Capello, 4°.
657. Trattati di M. Bartholomeo Caluacanti, 4°.
658. Instrumento della philosophia naturale, 4°.
659. Della sfera del mondo, Alessandro Piccolomini, 4°.
660. La rhetorica di M. Bartolomeo Caualcanti, 4°.
661. La vraye et entiere historie de France et Flandres, 8°.
662. Compendio dell'istoria di Napoli, 8°.
663. Vite di quattro huomini illustri, 8°.
664. Secondo volume dell'istoria del regno di Napoli, 8°.
665. L'antiquità, sito, chiese et reliquie di Roma, 8°.
666. Fiametta dell'Boccaccio, 8°.
667. L'osseruazioni di M. Francesco Alunno, 8°.

668. Il thesoro di M. Brunneto, 8°.
669. Rime spirituali del Gabriel Fiamma, 8°.
670. Poësie volgari nouamente stampate di Lorenzo di Medici, 8°.
671. Gli amori del Tasso, 8°.
672. Sette libri di Satyre, 8°.
673. La Nympha Tyberina del Molza, 8°.
674. Sonette et canzoni di diversi, 8°.
675. Le cose volgare di Petrarcha, 8°.
676. L'inferno, e'l purgatorio, e'l paradiso, 8°
677. Arcadia del Sannazaro, 8°.
678. Dante della volgare eloquenza, 8°.
679. Ragionamenti di M. Agostino da Sessa, 8°.
680. Dialogi di M. Speron Speroni, 8°.
681. Boëzio Seuerino della consolatione, 8°.
682. Breve trattato del mondo di Jazon Denores, 8°.
683., 684. Della nuova scientia di lettere, 2 volumina, 8°.
685. Espositione del riverendo Vico Pisano sopra il credo, 8°.
686. Delle lettere M. Pietro Bembo, 8°.
687. Opere Toscane di Luigi Alamanni, 8°.
688. Rime di Gondolfo Porrino, 8°.
689. Prose di M. Agnolo Firenzuola, 8°.
690. Dell'istoria della China, 8°.
691. La Fisica di F. Paolo del rosso Cavalliere, 8°.
692. Il corbaccio, 8°.
693. Tre libri de lettere volgari di P. Manutio, 8°.
694. Il saco regno del gran Patricio, 8°.
695. La Circe di Giovan Battista, 8°.
696. Trattato delle metheore di M. Francesco di Vieri, 8°.
697. De S. Miracoli della natura prodotti, 8°.
698. Duell libro de re, imperatori, prencipi, signori, 8°.
699. Ill duello del Mutio Justino Polytiano, 8°.
700. Delle lettere di diversi re e prencipi etc., 8°.
701., 702. Delle lettere dell'illustre S. Don Antonio di Gusuara, 8°.
703. Delle lettere di M. Claudio Tolomei libri VII., 8°.
704. Libro aureo di M. Aurelio imperatore, 8°.
705. Sylva di varia lettione, 8°.
706. Battaglie di Hieronimo Mutio, 8°.
707. Di M. Castaluetro ragioni d'alcune cose segnate etc.
708. La republica di Venegia di M. Donato Giannoti, 8°.
709. La obras de Boscon, 12°.
710. De Capricci medicinali libri tre, 8°.
711. Il fedele comedia de Luigi Pasqualigo, 8°.
712. Il Lanzi comedia di M. Francesco Mercati, 8°.
713. Secreti Medicinali di Pietro Bajro, 8°.
714. Primo libro dell'opere burllesche di M. Francesco Berni, 8°.

715. Chronologia del mondo di Francesco Sansovino, 8°.
 716. Chronographia dell'Isola de Cypro, 4°.
 717. Piu consigli auuertimenti di Guicciardino, 4°.
 718. Le vite de Leon decimo et D. Adriano sesto pontifici, 8°.
 719. L'introduction della conformite des merueilles anciennes.
 720. Le rime della sig. Vittoria Colonna, 12°.
 721. Calandra comedia di M. Bernardo Diuitio, 12°.
 722. Libro di natura d'amore, 12°.
 723. Delle cose notabili che sono in Venetia.
 724. Les Oeuvres de Clement Marot, 16°.
 725. L'specchio, della vera penitenza, 16°.
 726. Gli Asolani di M. Pietro Bembo, 12°.
 727. Rime di diversi eccellenti autori raccolte, 12°.
 728. De gli ufficii e costumi de Giouani, 12°.
 729. Rime di M. Antonio Francesco, 12°.
 730. Lettere di Bastiano de Rossi, 8°.
 731. Dialogi di M. Speroni, 8°.
 732., 733. Rime et prose del Tasso, 2 volum.
 734. Tibaldeo di M. Antonio Tibaldeo l'opere d'amore, 8°.
 735. Les ephemerides perpetuelles de l'air in, 16°.
 736. Les recherches de la France, 16°.
 737. Pietro Crescentio d'agricoltura, 8°.
 738. Lettere de precipi, 4°.
 739. Della institution moral libri, XII.
 740. Discorsi del Signor Torquato Tasso dell'arte poetica, 4°.
 741. L'ethica d'Aristotele in Lione, 4°.
 742. Lettere di precipi, 4°.
 743. Tarifa de pexi et mesure, 4°.
 744. De l'estat et sucez des affaires de France, 4°.
 745. Le navigationi et viaggi nella Turchia di Nicolo.
 746. Discorso di M. Philippo Figauetta, 4°.
 747. La poetica di Bernardo Daniello Lucchese, 4°.
 748. Opere nuovo di Giouanni de Padouini, 4°.

Lucubrationes domini Joannis Michaelis Bruti.

749. no. 1. Ex rerum Ungaricarum libris XX. sedecim extantes in folio.
 750. no. 2. Fragmenta varia, 79 quaternionibus constantia, qui tamen non omnes sunt integri.
 751. no. 3. Liber vetustus manuscriptus et male compactus crassitudine duorum digitorum, continens historica quaedam, adiunctis quibusdam ecclesiasticis, in 4°.
 752. no. 4. Historia Florentina Joannis Michaëlis Bruti excussa Lugduni, anno 1562, in 4°.
 753. no. 5. Chorographia Transylvaniae. Tyberis inundationes.

Satyra Menippaea.

La meurtre seu processo di Corbinelli.

I rittrati delle bellissime donne di M. Georgio Trisino, in 4°.

754. no. 6. Fasciculus variarum rerum, inprimis Hyeronimi Auancii Veronensis in Valerium Catullum et in Priapeias emendationes excussa, in folio.

Et praeterea multa fragmenta manuscripta, utpote epistolarum tractatum de cometa novo et inusitato et alia quaedam. Constant autem haec omnia quaternionibus triginta duobus, non tamen omnibus completis.

755. no. 7. Estratto d'auisi hauuti s'in Luca, dal M CCCC XXX^{simo} al M CCCC XXXIII. Manuscr. in 4° sunt historica.

756. no. 8. Liber in folio manuscriptus italico latinus, nigris et rubris literis, in quo rubra scriptura latina est, et nigra italica. Est autem instar dictionarii, constat quaternionibus octodecim, coopertus est membrana hebraicis literis inscripta.

757. no. 9. Varia carmina descripta.

758. no. 10. Addenda quaedam Florentinae historiae N. N.

759. no. 11. Scriptum quoddam in folio, continens responsum illustrissimi domini Joannis Samoscii cancellarii Poloniae etc. Item diarium actorum Varsaviensium.

Item scriptum quoddam in 4° magnifici domini Forgach de Gimés etc. ad dominum Petrum Hereszinchi.

Item duae orationes Mutii Sfortiae ad Poloniae electores. No 11. Item oratio Fausti Felicii pro archiduce Matthia ad Polonos et alia quaedam minuta.

760. no. 12. Fasciculus variarum rerum manuscriptarum in quibus quaedam phrases historicae ab ipso domino Bruto collectae extant.

761. no. 13. Liber manuscriptus in folio, varia continens, utpote catalogum regum Poloniae, epistolas variorum ad diversos, historica varia et alia quaedam, coopertus est corio rubro deurato.

762. no. 14. Collectanea varia, ad historiam pertinentia manuscripta et membrana viridi tecta. No 14.

- 63. no. 15. Ludovici Carionis historia manuscripta, sed mutila, quaternionibus constans viginti duobus. No 15.

Finis.

Más kézzel: Es ist zue merckhen, das durch Irrung des Schreibers ist die Zahl 100 aund auch die Zahl 580 zweymal gesetzt, als namblich 100 A und 100 B. Item widerumb 580 A unud 580 B. So das der Buechern Bruti mehr seind als 763, namblich 765, deren aber so in Ihr Römisch khayserlich Maiestät Liberey nit gefunden werden, und in disz Inventari mit Creutzen gezaichnet seind, seind in allen 555, dermaszen das Ihr Röm. khay. Maiestät des Bruti Buechern nur 210 hatt.

Papiron, könyvalakban, a bécsi National (azelőtt Hof) Bibliothek kéziratárában, No 9639. jelzet alatt levő kis quart kézirat 1—26. lapjain. Ugyanitt a 33. lapon kezdődik: «Domini Joannis Michaelis Ruti (Igy!) bibliotheca ordine alphabetico conscripta, 1592. mense novembri», s ez a szerzők szerint abc rendben összeállított katalógus végződik a 101. lapon.

208. 1593 április 10. Pozsony.

Mandel Kristóf pozsonyi könyvkötő számlája a magyar kir. udvari kamarának végzett könyvkötő munkákról.

Anno 1593.

Verzaignus was ich auff die vngrische Cammer gegeben vnd eingebunden habe, wie folgt:

1 gros register mit 10 buch pappir in weis leder gebunden für dem herren registrator . . . 3 fl. 20 den.

1 register in weis compert gebundenn für dem herren registrator . . . 90 den.

2 vectigal in rot leder gebunden mit 3 buch pappir dem herren buchhalter . . . 1 fl. 20 den.

1 Vngrischen Calender in rot leder gebunden dem herren buchhalter . . . 20 den.

Summa 5 fl. 50 den.

Christoff Mandell
Buchbinder mp.

Más irással: Dominus perceptor hunc librorum compactorem pro labore in complanandis libris pro usibus camerae huius necessariis praestito iuxta hunc extractum contentum reddat. Accepta eiusdem quietantia. Actum Posonii 10 aprilis 93.

Ex consilio camerae hungaricae
Valentinus Ernnleutner
Valentinus Baranyay.

Mandel írása: Den 10. aprillis habe ich enphangn 5. f. 50 den.

Christoff Mandel Buchbinder mp.

Kivül: Extractus compactoris librorum de fl. 5/50. — 10. aprilis anno 93.

Egy iv papiron, a Magy. Nemz. Múzeum kéziratárában, folio germ. 820. jelzet alatt.

209. 1593 május 11.

Kivonat Nagy Márton deák javainak inventáriumából.

Anno 1593., 11 die maii.

Inventatio rerum universarum foelicis recordationis egregii domini Martini literati alias Nagy ac orphanorum quondam Joannis Zabo domesticarum mobiliumque praesentatio.

— — — — —
Az felső boltba walo inventalas.
— — — — —

Kett magyar Biblia wacion, kytt Somogi Györgyének mondanak.

Feyér öregkönwek No 2.

Adossagrol walo Regestom köny No. 1.

Három ív összefűzött papiron, az esztergomi főkáptalan országos levéltárában. Ladula 99. capsa 57. fasc. 6. No. 16.

210. 1593 május 20. Bécs.

Mátyás főherceg megküldi a m. kir. udvari kamarának a legújabb törvénycikkpéldányokat azzal, hogy azokat a vármegyék közt ossza ki, hogy ott kihirdettessenek.

Mathias, Dei gratia archidux Austriae, dux

Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae etc. comes Tyrolis etc.

Reverende et egregii nobis dilecti. Accipietis cum praesentibus literis nostris constitutiones publicas regni Hungariae ultimae dietae a sacratissima caesarea regiaeque maiestate benigne confirmatas. Hortamur vos atque eiusdem maiestatis nomine committimus vobis ut singula exempla in singulos comitatus primo quoque tempore diligenter transmittere velitis, quo tempestive publicentur et sic nullus defectus in primo termino exactionis dicae emergat. Datum Viennae, vigesimo die mensis maii, anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo tertio.

Matthias mp.

Faustus Verantius.

Kívül: Reverendo et egregio praefecto ac consiliariis camerae Ungaricae sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis nobis dilectis.

Más irással: 21. maii 93.

Presburg.

Mittuntur articuli dietae postremae per suam maiestatem confirmati.

Rtã folio 96.

C
ito
ito etc.
ito
ito

Papiron, kívül papírral fődött vörös viasz zárópecséttel. Országos Levéltár. Ben. Resol., eredeti.

211. 1594 május 27.

Kivonat Novák Mihály esztergomi kanonok végrendeletéből.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et filii et Spiritus Sancti.

Cum nihil certius habeat humanum genus mortale... stb.

Item omnes meos libros, totamque bibliothecam, exceptis libris capituli venerabilis, que singuli assignati cum sint, facile dignoscentur, lego Nicolao Nowak, qui Romae nunc est, una cum calice meo... stb.

Két iv papiron, átrírja 1613 február 5-én Nagyszombatban Szuhay István egri püspök és az esztergomi érsekség adminisztrátora. — Az esztergomi főkáptalan országos levéltárában. Ladula 122. capsa 68, fasc. 11. No. 14.

212. 1594.

Kivonat a magyar királyi udvari kamara számadásából.

Ratio perceptoris proventuum camerae Hungaricae de integro anno 1594.

(77. l.)

Hugo Blotius.

Die vigesima quarta octobris egregio domino doctori Hugoni Blotio sacrae caesareae maiestatis bibliothecario in rationem florenorum ducentorum renensium per suam maiestatem ipsi debitorum die quinta junii anno praeterito 93 mandato suae serenitatis ad cameram hanc reictorum soluti flor. 32.

(129. l.) Expensae minutiores ad quotidianas camerae huius necessitates in anno praesenti nonagesimo quarto factae.

Die vigesima martii Christophoro Mandell compactori librorum, pro candellarum et novis registris in usum camerae huius per ipsum confectis in particulari suo regesto specificatis soluti sunt flor. 7. den. 79.

Ezenkívül Kaczpek Zsigmond bécsi kereskedőnek az 1593-ban vett papírért 29 frtot, Lichtinperger Gáspárnak egy rizsma papírért 1 frt 50 dénárt, ugyancsak Kaczpeknek 6 rizsma papírért 6 frt 90 dénárt, Lichtenperger Gáspár pozsonyi polgárnak és senatornak újra papírért 7 frt 74 dénárt, Henkell Lázár és Klükneht Mihály bécsi kereskedőknek papírért, pergamenért és tintáért 44 frt 54 dénárt fizetnek ki.

Magyar Nemz. Múzeum. Kamarai iratok, fol. lat. 921/VII. szám.

213. 1595 március 20. Nagyszében.

Bakos Ferenc nagyszebeni lakos és kereskedő kezeslevele, melyben jótáll Fabricius János nyomdászért, aki hatévi részletfizetésre 300 forintért nyomdát vásárolt.

Ich Franciscus Bakos, Einwoner unnd händelsman in der Hermanstatt bekennen mitt dieser meiner hanndtschriefftenn, das ich burg bin wordenn für den erbarenn Mann Joannes Fabricius Buchtruck, er auch Inwoner alhie in dieser Stadt, kegenn einenn ersamenn weysenn Raht, wegen der Trückerey, die er gekaufft hatt umb 300 f. od. bisz auff 6 Jahr zu betzahlenn; das erste Jahr sol er keine wehrung erlegenn, bisz in das 1596. Jahr auff Weyhenachtenn soll er erlegen die erste wehrung, nemlich 75 f. — In das 1597. Jahr, auff Weyhenachtenn zu erlegen 75 f. — In das 1598. Jahr zu erlegenn auff vorbestimptenn terminum 50 f. Ins 1599. Jahr zu erlegenn auff vorbestimpte Zeytt 50 f. — Inns 1600. Jahr zu erlegen die letzte wehrung auff Weyhenachtenn 50 f. — Zu mehrem glaubenn unnd gröserer sicherheyt geben wir den namhafften unnd weysenn Herrn diese Hanndtschriefft, mitt unnternn Sigilnn bekrefftigett.

Actum in gedachter Hermanstatt, im Jahr 1595, den 20 Tag Martii.

Papiron, alul papirral fedett két gyűrűs pecséttel, Nagyszében város és a szász egyetem levéltárában 1595. No. 1398. jelzet alatt.

214. 1596 november 20.

Kivonat néhai Fejérkövi István esztergomi érsek javainak inventáriumából.
Inventarium rerum ab obitu illustrissimi domini Stephani Feyerkeöwy electi archiepiscopi Strigoniensis in domo praepositurae Posoniensis, quam inhabitabat, repertorum anno 96., die 20. mensis novembris per Franciscum Loranth et Martinum Twzentaller conscriptum.

— — — — —
 In cista No 8. — Scripta et literae diversae habentur.

Item, extra hanc cistam in vilibus quibusdam duobus vasculis literae variae.

— — — — —
 Capsae No 10. — Privilegia episcopatus Agriensis.

Tabula una cosmographica — vilis.

In oratorio.

Tabula una picturam Jerusalem continens.

— — — — —
In domo libraria.

Libri diversi philosophici, theologici, poetici et alii No 150.

— — — — —
 In cubiculo supra puteum existens.

Liber unus pontificalis argento ornatus.

Duo libri missales, unus argento ornatus, alter simplex rubeo compactus.

Liber de imperatoribus Austriacis.

Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 78. No. 8.

215. 1597 május 4—1598 május 1.

Kivonat a garamszentbenedeki apátság számadataiból.

Regestum super totum introitum et exitum proventuum sancti Benedicti de juxta Gron a die 4 maii anni 1597 usque 1 die eiusdem mensis anni sequentis 98. inclusive.

Exitus ad diversa.

(42. l.)

Június.

6. Item Pro Graduali noviter compacto in sanctum Benedictum fl. 4.

Az esztergomi főképtalan orsz. levéltárában. Ladula 105. capsza 21. eccl. fasc. 3. No. 31.

216. 1597 augusztus 8. Nagyszombat.

Kivonat néhai Cserődy János egri püspök hagyatéki leltárából.

Conscriptio et inventatio rerum ab obitu reverendissimi domini Joannis quondam Chereody electi episcopi Agriensis ac sacratissimae caesariae regiaeque maiestatis consilarii etc. derelictarum in domo Thyrnaviensi quam inhabitabat, octava augusti anno 1597. per Franciscum Loranth et Leopoldum Peck facta.

In una cista libri diversi maiores et minores sexaginta tres.

Orsz. Levéltár. Lymbus III. sorozat, saecul. XVI. fasc. 5.

217. 1598 (június 6—december 31.)

Kivonat a magyar udvari kamara számadataiból.

Ratio perceptoris proventuum camerae hungaricae de integro anno 1598.

(149. l.) Die sexta junii christophoro Mandll compactori librorum Poseniensi pro diversis laboribus ad camerae huius necessitates per ipsum praestitis iuxta particularem eiusdem extractum soluti sunt fl. 3. den. 80.

Die vigesima secunda augusti Chistophoro Mandll compactori librorum Poseniensi pro confectione duorum regestorum in officinam camerae huius rationariam necessariorum iuxta eiusdem extractus soluti sunt fl. 1. den. 20.

Die ultima decembris relictæ viduæ Christophori Mandll compactori librorum Poseniensi pro libris diversis in officinas rationariam, parceptoratus et registraturæ confectis et calendariis novis in usus camerae huius pro anno futuro 99. datis iuxta eiusdem particularem extractum soluti sunt... fl. 11 den. 13.

Magyar Nemz. Múzeum. Kamarai iratok, fol. lat. 921/VIII.

218. 1598 július 29.

Hetesi Pethe Márton győri püspöknek a szombathelyi várban talált könyvei.

«In interiori cubiculo reverendissimi domini.

Varii libri juridici, theologici et philosophici utpote :

Decretum civile de tortis.

Commentarius Philippi Decii iurisconsulti in decretales.

Isagoge Porphyrii cum variis operibus variorum.

Formularium terminorum domini Antonii Sacromorii.

Valerius Maximus.

Commentarius Wolphgangi Musculi in quatuor evangelistas.

Terentius cum duobus commentis.

Rapsodiae historiarum Sabellici.

Adagia Erasmi Roterodami.

Summa summarum quae Tabiana dicitur.

Liber quaestionum de universalibus Porphyrii.

Expositio domini Egidii Romani in artem veterem logices.

Porphyrii isagoge in dialecticem.

Terentius Italicus.

Singularia juristarum.

Plautus cum commentariis.

Fasciculus medicinae domini Joannis de Ketham Alemanni.

Libri quatuor magistri sententiarum in uno volumine.

Commentarius divi Thomae in quartum sententiarum.

Quaestiones domini Occam in distinctiones.

Summarium in decretales.

Liber sextus decretalium Bonifacii papae.

Marci Tullii Ciceronis liber veteris rethoricae.

Francisci Genuensis in librum decretalium commentarius.

Opera divi Bernhardi abbatis Clarevaliensis.»

Az Orsz. Levéltárban Urb. et Conscr. fasc. 76. No. 16. jelzet alatt őrzött hagyatéki leltár kivonata.

219. 1599 szeptember 23. Bécs.

Mátyás főherceg meghagyja a m. kir. udvari kamarának, hogy a megyékhez, országbárókhoz és városokhoz az új naptár tárgyában kibocsátott parancsokat továbbítsa.

Mandata ad diversos comitatus, barones ac liberas civitates partium superiorum, de abrogando veteri et suscipiendo novo calendario expedita.

Matthias etc.

Reverende et egregii nobis sincere dilecti. Mittimus ad vos cum praesentibus mandata de abrogatione veteris et susceptione novi calendarii ad comitatus regni Hungariae, baronesque et literas civitates edita, quapropter vobis autoritate sacrae caesareae regiaeque maiestatis committentes mandamus, quatenus acceptis praesentibus statim per certos vestros homines eadem ad sua loca deferri curetis. Secus non facturi. Datum Viennae, vigesima tertia septembris, anno 1599.

Matthias.

Lippay.

Orsz. Levéltár. Ben. Resol. XLII. kötet I. része. 119. lap.

220. 1599 november 5. Róma. «In generali congregatione sanctae Inquisitionis.»

Lajos «episcopus Sabinensis» és a római bíbornoki testület, mint «adversus haereticam pravitatem» a szentszék által kiküldött generális inquisitorok Kutassy János esztergomi érsek ama kérelmét, «ut ad salutem animarum tibi commissarum et ad commodum dictae eius ecclesiae Strigoniensis eidem paternitati tuae quoscunque haereticorum seu alias prohibitos libros etiam in iudice Romano damnatos ad effectum haereses et errores in eis contentos redarguendi et confutandi» fakultást kapjon, mindenben teljesítik.

Déli hártján, fonalon függő vörös viaszpecséttel, az esztergomi primási levéltárban Archivum vetus eccl. No. 129. szám alatt.

A XVI. század második felében.

Kivonat a pozsonyi egyház sekrestyéjében talált javak inventáriumából.

«*Capsae cum schedis affixis.*

1. Continet literas caesareae et regiae maiestatis.
2. Negotia Strigoniensia.
3. Literas ad iudicium.
4. Lanseer.
5. Literae missinae¹ reverendissimi et dominorum.
6. Negotia Strigoniensia.
7. Zagrabiensis, Twroc et Sellye.
8. Literae amicorum.
9. Literae sacrae caesareae et regiae maiestatis.
10. Liber sancti Adalberti et regesta Strigoniensia.
11. Synodiales.
12. Regesta visitationum.
13. Diversas signaturas.
14. Diversas literas et signaturas.
15. Diversas literas caesareae maiestatis et aliorum.
16. Diversas literas missiles.

 Libri diversorum authorum 44.

 In duobus scriniis. In primo.

 Missale in rubeo veluto cum argenteis bullis deauratis — 1.

Breviarium Romanum veluto rubeo cum argenteis bullis deauratis. 1.

In interiori domo eiusdem magistri curiae.

Liber Plinii unus — 1.

Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 76. No. 19.

221. *A XVI. század vége felé. (1590—1600 körül.)*

Feljegyzés könyvek áráról. (Bornemissza Péter könyveiről lehet szó.)

«Az keonyvek árát lássa k.(egyelmed) mint az eleot irtam, az mint
 itélyk egiebek is.

Az elseo réz másfél forintos vótt.

Az másik két forintos.

Az harmadyk harmadfél.

¹ Igy! *missiles* helyett.

Az negyedik két forintos az ky mellett az kysértetreol.

Eötödyk két forintos.

Ide ottan rendellie k.(egyelmed) az elseot egy forintra és hwzon eot pénzre.

Az másykat másfélre.

Az harmadikat ketteore.

Az negyediket másfélre.

Az eoteodiket másfélre és hwzoneot pénzre.

Az az mind az eoteot niolcz forintra.»

Papiron, a márkusfalvi Máriássy-család levéltárában, Márkusfalván.

222. 1600 április 1.

Kivonat Köveskuty Márton deák, egykori váradi provisor javainak inventáriumából.

«Sequuntur res, quae sunt in domo speciarum arcis Varadiensis habita. Una arca quae continet... octo simplices libros.

Sexta et septima (t. i. arca)... aliquot libri simplices.

Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 36. No. 34.

223. 1600 május 18

Kivonat a fehérvári nagytemplom javainak inventáriumából.

Registrum seu inventarium rerum et paramentorum in ecclesia maiore Albensi contentarum et repositorum.

Missalia tria, unum Romanum vetus, duo Strigoniensia.

Agenda una.

Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 63. fasc. 1. A. No. 9.

224. 1600 december 1. Bécs.

A császári kamara átíratva a magyar kir. udvari kamarához, melyben néhány Corpus Juris és Tripartitum példányt kér.

Aliquot exemplaria decretorum et constitutionum publicarum regni huius simul et Tripartiti postulatur. Postquam uno et altero exemplari constitutionum et decretorum uti et decreti tripartiti regni Hungariae istius hic opus sit, eaque in bibliopoliis hisce inveniri non possint, eapropter reverendissimam ac generosas dominationes vestras amanter ac officiose requirimus, velint eiusmodi aliquot exemplaria haud gravate conquirere, nobisque transmittere, quas

iuxta prosperrime valere cupimus. Datum Viennae 1. die decembris
anno 1600.

N. sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis
Camerae aulicae consilarii.

Orsz. Levéltár. Ben. Resol. XLII. kötet. II. rész. 141. l.

225. 1600.

Kivonat Ferdinánd osztrák főherceg könyvtárkatalógusából.

A katalogus: Philosophiae facultasában:

Antonii Bonfini rerum Ungaricarum decades 14 cum dimidia in folio.

Historia Hungarica et Transylvanica *manuscripta* in folio.

Petri et Pauli Manutii Transylvaniae descriptio in 4°.

Petri Bizari: Bellum Pannonicum in 8°.

Samuelis Budinae: Historia Zigethi in 4°.

Sambuci: Romanorum principum effigies cum historiarum annotatione
in 8°.

Teucri Annaei: Pannoniae chronologia historica.

National- (azelött: Hof-)Bibliothek. Bécs, cod. lat. No. 13.531.

226. 1600 körül.

Kivonat valamelyik Máriássy-fiú kiadási számadásjegyzékéből.

«In quas res florenum a domino fratre datum consumserim.

Pro Phrasibus Georgii Fabricii den. 18.

Pro codice papyri den 10.

Pro Chatechismo Lutheri den 10.

Pro dialogo Joachimi Cam. — den. 9.

In quas res 36 den. a domino fratre Sigismundo¹ datos consumsi.

Pro cultro den. 15.

Pro Cicerone den 10.

Pro pergamenis den. 11.

In quas res 25 den. ab Elia mihi concessos consumsi.

Pro codice papyri den. 10.

¹ Ez Máriássy Zsigmond lesz, aki 1587—88-ban Wittenbergben tanult s 1591-ben
nősült. Ld. *Iványi*: A márkusfalvi Máriássy-család levéltára. XXII. .

In quas res 25 den. a domino Pilcio¹ missos consumsi.

Pro codice papyri den 10.

Pro alumine den. 6.

Pro bitumine den 3.

Anforulam pro comparando atramento den. 1.

In quas res pecuam a domino hospite concessam consumsi.

Pro balneo et abradendis capillis den. 2¹/₂.

Pro codice papyri den 10.

Pro membranis den. 12.»

Papiron, kicsi hosszúkás könyv alakjában, a márkusfalvi Máriássy-család levéltárában Márkusfalván.

227. 1600 körül.

Kivonat Sümegh vára inventáriumából.

Inventarium arcis Simegh... stb.

Libri in eadem cista numerati.

Missale Romanum ... I.

Alterum missale eius generis ... I.

Breviarium ... I.

Graduale ex pergameno ... I.

Alter gradualis liber ex pergameno de transfiguratione Domini inscriptus ... I.

Graduale magnum ex pergameno ... I.

Item unum graduale ex pergameno laceratum antiquum ... I.

Liber Corona beatæ Mariæ virginis intitulatus ... I.

Gradualis in pergameno antiquus liber ... I.

Missale divinatorum officiorum, liber ... I.

Breviarium secundum chorum almae ecclesiae Pataviensis.

Rubricæ generalis breviarii, liber ... I.

Liber gradualis in parva quantitate ... I.

Liber: Prologus in Bibliam, in magna quantitate ... I.

Liber Missalis ... I.

Psalterium Romanum dilaceratum ... I.

Missale secundum chorum almae ecclesiae Strigoniensis ... I.

¹ Pilcius Gáspár 1597-ben márkusfalvi prédikátor volt. *Iványi* i. m. 117. l.

- Liber gradualis in pergameni, in folio 4° . . . I.
Missale antiquum in quarto folio . . . I.
Liber gradualis in quantitate parva . . . I.
Liber in pergameni compactus epistolarum et quarundam thematum
nullius momenti . . . I.
Officium Romanum in quantitate parva dilaceratum . . . I.
Liber horarum beatae Mariae virginis, parvus . . . I.
Officium Romanum in parva quantitate . . . I.
Simile officium dilaceratum . . . I.
Liber psalterii secundum Romanum . . . I.
Alter liber psalterii eius generis . . . I.
Liber Hungaricus manuscriptus de rebus gestis apostolorum . . . I.
Breviarium antiquum . . . I.
Liber rudimentorum pro pueris . . . I.
Libri alii duo incerti authoris dilacerati . . . I.
Orsz. Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 76. No. 17.

DR. IVÁNYI BÉLA,